

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIV Број 575
Субота, 5. Јануар 1963.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

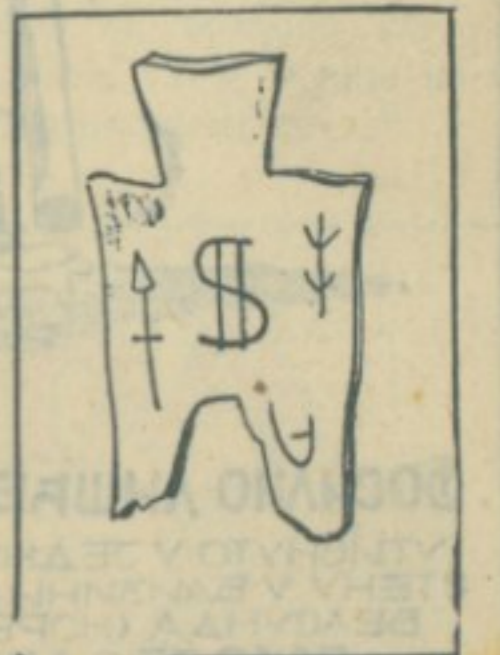
ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

СТАРОВЕКОВНИ ДОЛАР

Знак за америчку новчану јединицу долар, који подсећа на латинско слово „S“ преко кога су превучене две црте, много је старији од

самог долара. У ствари, знак за долар стар је око 2.400 година и може се видети на кинеском металном новцу из 5. века пре наше ере који је био израђиван у облику ашова.

САМО ЗА ГОСТЕ

Европски градови дуго су ноћу осветљавали само у случајевима доласка високих гостију. Касни ноћни пролазници морали су сами да носе фењере и осветљавају себи пут кроз мрачне улице. У Бечу је, на пример, обавезно ношење фењера наређено 1461. године. Ноћно лично осветљење први је увео град Келн 1377. године, када су у њему постављена два улична фењера.

ПЕРСИЈСКЕ БЕЛЕ-КУЛЕ

Надир шах (1688—1747), сурови владар Персије, као опомену свим својим незадовољним поданицима подигао је крај свих главних путева високе купасте куле у чије је спољашње зидове узидео лобање погубљених побуњеника и

незадовољника. Али, судећи по броју кула и глава узиданих у њих, Надир шах није могао да угуши незадовољство које је владало у народу.

У ОВОМ БРОЈУ: Мученици науке. Новојодишња ноћ. Прва бича Бојољуба Ашанацковића. Анејдоше Сшари лов. Деда Мраз на ракети. Заробљеник мајске цуниле. Кроз векове

Ripley's

Веровати или не!

ИГРАЧИ
НА
ШТУ-
ЛАМА

ЛАНИБОИ

ПЛЕМЕНСКИ ИГРАЧИ У НЕКИМ КРАЈЕВИМА АФРИКЕ МОГУ ДА СЕ НА САМО ЈЕДНОЈ ШТУЛИ, ВИСОКОЈ 3 МЕТРА, ОКРЕНУ 250 ПУТА УЗАСТОПЦЕ!

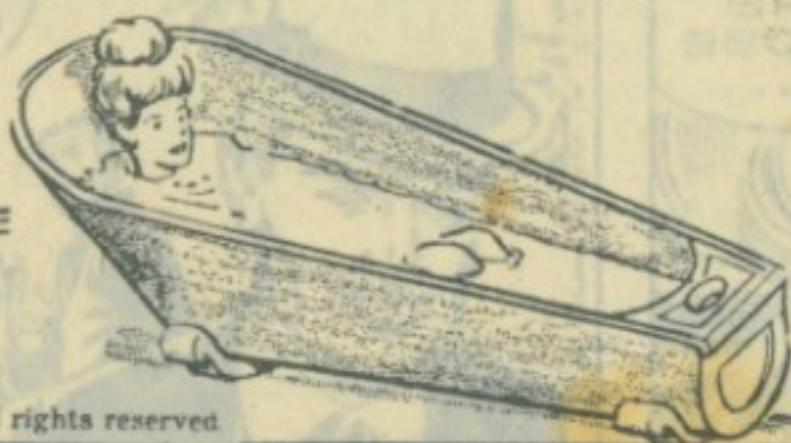
БОСИЛО ЛИШЋЕ

УТИСНУТО У ЈЕДНУ СТЕНУ У БЛИЗИНИ БЕЛСУНДА (НОРВЕШКА) ПАЛО ЈЕ С ДРВЕТА ПРЕ 50.000.000 ГОДИНА

КАДА

ПРОНАЂЕНА И ПАТЕНТИРАНА 1852 ИСТОВРЕМЕНО ЈЕ СЛУЖИЛА И ЗА КУПАЊЕ И ЗА КУВАЊЕ

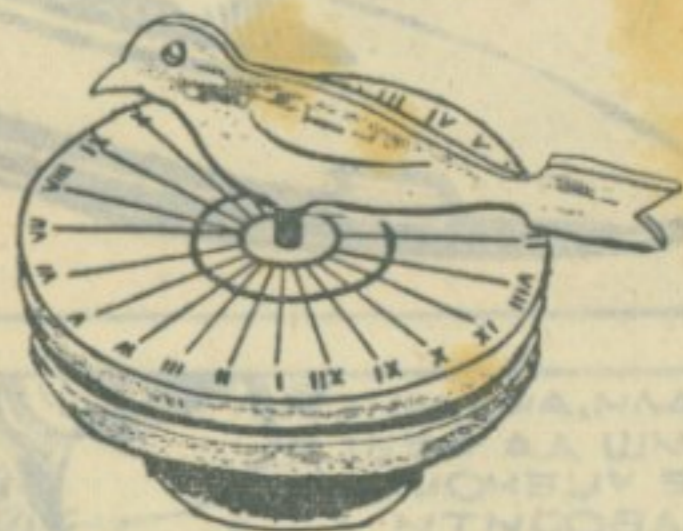
БРОД КОЈИ СУ СПАСЛИ ТАЛАСИ!

ЈЕДРЕЊАК „ЏОН БЕЛ“ КОЈИ ЈЕ ИЗ ЕНГЛЕСКЕ ПЛОВИО ЗА НОВИ ЗЕЛАНД БЕЗ ДОВОЛЈНО ТЕРЕТА, ПРЕВР-НУО СЕ НА БОК ПОД НАЈЕТОМ ВЕТРА И ВЕЋ ЈЕ ПОЧЕО ДА ТОНЕ КАД ГА ЈЕ ЈЕДАН ОГРОМАН ТАЛАС ОПЕТ ИСПРАВИО! КАПЕТАН ХАРИ ВИЛИЈАМС И СВИ ЧЛАНОВИ ПОСАДЕ ПРЕЖИВЕЛИ СУ ОВАЈ НЕОБИЧНИ БРОДОЛОМ! (1870)

ВЕСТОН В. ВОЛ

ИЗ РОКПОРТА (САД) СТЕКАО ЈЕ МАТУРСКО СВЕ-ДОЧАНСТВО У 75. ГОДИНИ (1954)

ЈЕДАН ДРВЕНИ СУНЧАНИ ЧАСОВНИК

НА ИСЛАНДУ С „КАЗАОКОМ“ У ОБЛИКУ ПТИЦЕ ИМА ПОДЕЛОКЕ ЗА 24 ЧАСА — ЈЕД НА ИСЛАНДУ МЕСЕЦИ-МА ДНЕВНЕ СВЕЛОСТИ ИМА И ДАЊУ И НОЋУ

9-9 © King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

Мученици науке

Када је француски научник, писац и ваздухопловац Гастон Тисандије скупио биографије многих проналазача и новатора минулих времена, дуго је мислио како да назове своју књигу. Они који су имали у рукама његову књигу и којима су остали у сећању трагични ликови његових јунака разумели су због чега јој је, најзад, дао наслов „Мученици науке“.

Проналазач плинског осветљења Филип Лебон бадио је прегршт струготине у уски суд који је стајао на ватри. Густ дим покуљао је из грлића суда и запаливши се засијао је јарким пламеном. Тако је био запаљен први плински пламен. Лебон је схватио да дрво и камени угља под дејством топлоте и без прису-

ства ваздуха стварају гас који се може употребити за осветљење.

Срећа се осмехнула проналазачу, мада стидљиво и на кратко време. У париском хотелу „Сенеле“ он је створио „рај плинске светлости“. Гомили одушевљених и радозналих Парижана Лебон је маштовито описивао будућност свог проналазача: плин, струјећи по разгранатој мрежи, осветљаваће улице великих градова.

Али, Лебонов успех није био дугог века. Непријатељи и конкуренти стварали су му хиљаде непријатности. Изгледало је као да је и сама стихија устала против њега. Његову скромну кућу разрушила је непогода, а нешто касније пожар је уништио већи део

његове радионице. Најзад, трагична и тајанствена смрт учинила је крај његовим опитима: његово тело нашли су на Јелисејским пољима с 13 рана од ножа у грудима.

Бернар Палиси (1510—1590), велики француски керамичар-самоук који је без ичије помоћи упорно покушавао да одгонетне тајну, непознату у Француској, израде фајанса и емајла, имао је страшну судбину. Палиси, један од великих мајстора примењене уметности, мучио се читавог живота. „Током неколико година, немајући средстава да подигнем заклон изнад својих пећи, проводио сам крај њих ноћи под кишом и тучен ветром. Нико ми није притекао у помоћ, нико ми није пружио подршку, нико упутно реч у-

техе...“ Тајна фајанса и емајла била је најзад откривена. Али, Палиси је завршио живот у Бастији, под секиром целата, јер није хтео да поклекне пред католичком црквом и одрекне се протестантизма.

Швајцарац Луј Фавр, у младости дрводељски радник а касније инжењер, замислио је и предузео извођење познатог Сен-Готхардског тунела. И његов крај је трагичан: умро је, 1879. године, од срчане капи у самом тунелу. Како каже један његов биограф „његово срце разбила је злоба и завист компанија који су хтели да га истисну из тог подухвата — његове замисли и његовог дела“.

Француз Тимоније, проналазач машине за шивење, провео је своје последње године малтене као улични просјак: показивао је по улицама и двориштима свој проналазак и за то скупљао бакарне новчиће у свој стари шешир.

У Пантеону великих проналазача тужно је као на гробљу самовбица.

Рудолф Дизел (1858—1913), проналазач дизел-мотора, непримећен ни од кога заборавио је преко палубе и нестало у океану уз равномерни шум дизел-мотора великог преко-океанског брода.

Ервин Хауард Армстронг, отац неколико великих пријема и блиски сарадник Михаила Пупина, скочио је кроз прозор радио-торња и разбио се о плочник.

Хорас Велс, амерички зубар, који је открио данас добро познато својство етера да „ућутка“ болове, исмејан и непризнат, извршио је у свом купатилу самоубиство послуживши се етером.

Џона Финча сматрају конструктором првог америчког пароброда. Много пре Фултона, кога сматрају проналаза-

чем првог употребљивог пароброда (1807), Фич је саградио брод који се кретао помоћу паре. Његов пароброд запловио је 1787. године реком Делавер. Саградио је још три парна брода. Четврти му је настрадао у бури. Без помоћи, разочаран, Џон Фич се бадио 1798. године у Делавер „реку његове проналазачке славе и пропасти“.

Живот многих проналазача трагично се завршио. Чак ни они који су стварали митологију нису били склони проналазачима. Митологија је осудила Прометеја који је људима донео ватру и приковала га за планину Кавказ да му

орлови искидају утрбу. Она је и Икара, који је покушао да се као птица вине у ваздух, оборила у море, она је спречила да се заврши Вавилонска кула. Занимљиво је да ни у једној митологији, где су постојали богови и богиње заштитници свих видова људске делатности од земљорадње и лова до поезије, нема богиње заштитнице проналазача и проналазача. У средњем веку свака новина сматрана је за побуну против саме цркве и хуљење на бога. И тек наш век нашао је пуно разумевања за све новине и проналазаче који служе напретку човечанства.

КАО ИНАТ

Три пута је овај пш-тар морао да загледа док није схватио да под једним кровом постоје три кућна броја. Наиме, ова кућа има три власника, и власти у немачкој вароши Минделхајм одобриле су сваком поједином власнику да има и свој влас-тити број.

ПРВЕНАЦ БОГОБОЈА АТАНАЦКОВИЋА

Један од сарадника Вука Караџића и први који је у прози прихватио његов правопис, био је Богобоја Атанацковић (1826 до 1858). Постоји једна анегдота о томе како је Атанацковић постао књижевник.

Једног дана, као ученик вишег разреда гимназије у Пешти био је позван пред наврашеног директора. Црном њасто и весело момче директор је дочекао речима:

— Да видимо тога љубавника што уме да пише тако слатка писма! — и демонстративно је подигао неку хартију која и није баш била непозната ђаку. Сав румен он се прилично збуни и скромно одговори:

— Ја Вас не разумем, господине директоре.

— Слушај — настави директор — један господин ми је јуче донео ово писмо које је нашао код своје кћери. Са држина је и сувише јасна. Ово је твој рукопис. Шта имаш, дакле, да кажеш о томе?

Момче, узбуђено од неприлике у коју је, ето, упало једва се поврати мало па са „сигурношћу“ одговори:

— То јесте мој рукопис, али то није никакво моје љу

бавно писмо тој госпођици, већ само одломак из једне моје приповетке.

— Шта, ти пишеш приповетке?

— Пишем, господине директоре.

— Донеси ми сутра ју приповетку — нареди директор.

— Донећу!

Дуго је Богобоја шетао по својој соби и премисљао. А онда седе и поче писати приповетку — прву у свом животу у коју вешто уплете и оно писмо.

Сутрадан он је предаде директору, који, живо заинтересован, прегледа приповетку и рукопис свога ученика. На ње да је оно писмо заиста епизода из приповетке, па, за довољан и тиме и самом приповетком, похвали га, врати му рукопис и рече:

— Врло добро, слободан си, само тако продужи.

Пун радости што се на лак начин извукао из неприлике у коју је упao због несмотрености његове девојке, Атанацковић, и сам изненађен успехом импровизоване приповетке, одлучељиво настави да их пише.

Река

Рајна је река са највећим прометом робе у Европи. Теретни бродови превезу годишње по њој преко 130 милиона тона разне робе: највише угља, нафте, гвоздене робе, хемикалија и тако даље. Дугачка је 1300 км а пловна до Балеа (у Швајцарској). До Келна плове и мањи морски бродови. Име реке потиче од келтске речи хренус — река.

Петнаестог маја 1930. године, док је пила кафу у аеродромском ресторану у Окланду, у америчкој савезној држави Калифорнији, Елен Черч није могла да не чује разговор два млада човека која су седела у њеној близини.

— Ово прелази све границе — гунђао је један од њих. — Девојке на авионима!

— Као да нам и овако није доста брига — сложило се други. — Шта ће бити ако се препадну?

Елен је осетила како јој ватра облива образе. Младићи су очигледно били пилоти. Брзо је напустила ресторан. Али, када се леко-лико минута касније јавила на дужност, у авиону, један од пилота ју је препознао.

— Тако, ви сте значи млада дама која треба да нам буде од некакве помоћи у ваздуху. Више ми личите

ПРВА СТУАРДЕСА

на учитељицу... или болничарку.

— У ствари — одговори му Елен — ја и јесам дипломирана болничарка.

— У реду. Не тиче ме се ни ко сте ни шта сте... само запамтите шта ћу вам рећи: не улазите ми у пилотску кабину. Ако баш морате неког да гњавите, он-

да се ограничите на путнике.

Елен је само климнула главом.

Ведро је обављала своју дужност: одговарала на питања путника, служила их сендвичима и бонбонама, делила им новине и часописе. Прошло је тако неколико дана. А тада...

За време лета из Чејене

за Солт Лејк Сити један путник се разболео. Елен га је само погледала а затим је храбро ступила у пилотску кабину где јој је приступ био строго забрањен.

— Један од наших путника тешко је болестан — рекла је мирно. — Морамо слетети у Рок Спрингсу.

— Ми летимо за Солт Лејк Сити и тамо треба да стигнемо на време — издерио се пилот. — Према томе смирите се и не правите од комарца магарца... од ваздушне болести праву болест.

— Није у питању ваздушна болест, већ акутно запаљење слепог црева.

— Знам ја своју дужност и нећу дозволити да ме једна девојка коју је

ухватила паника омете у томе.

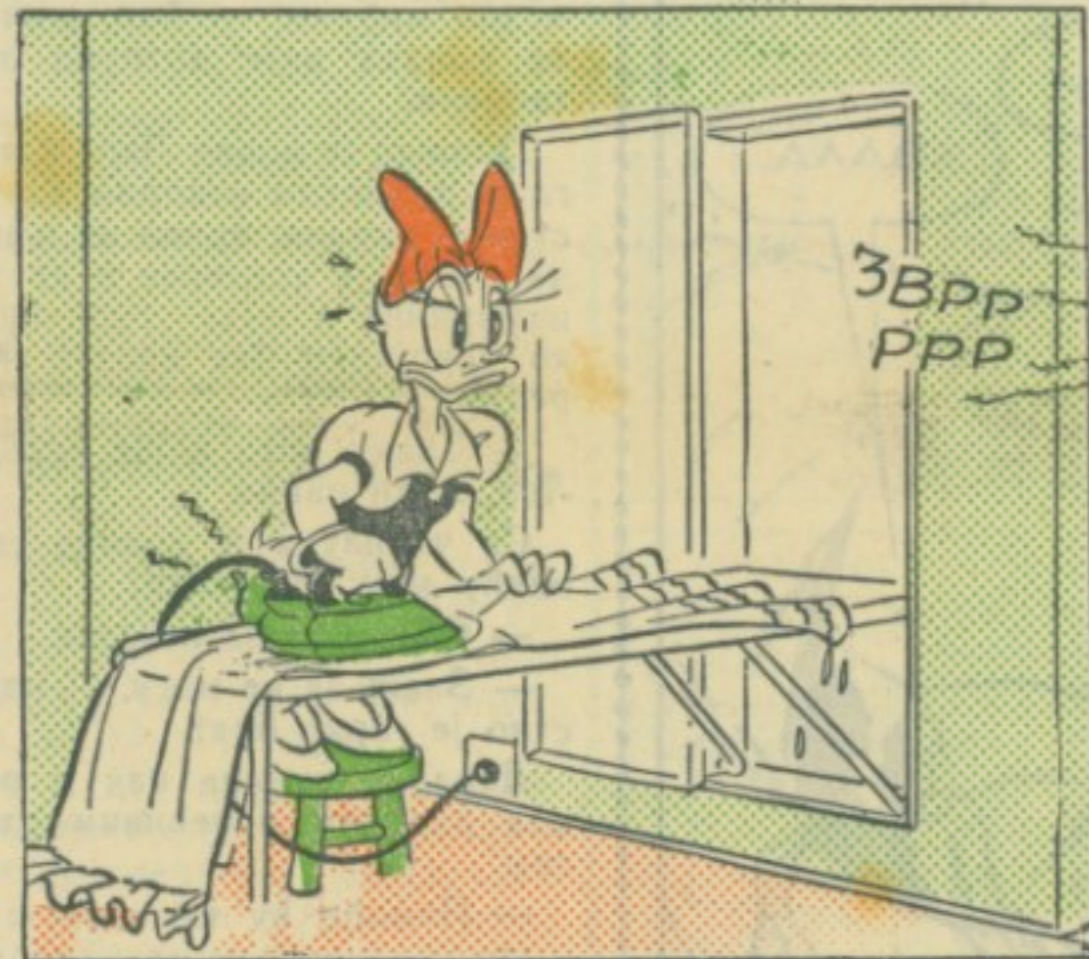
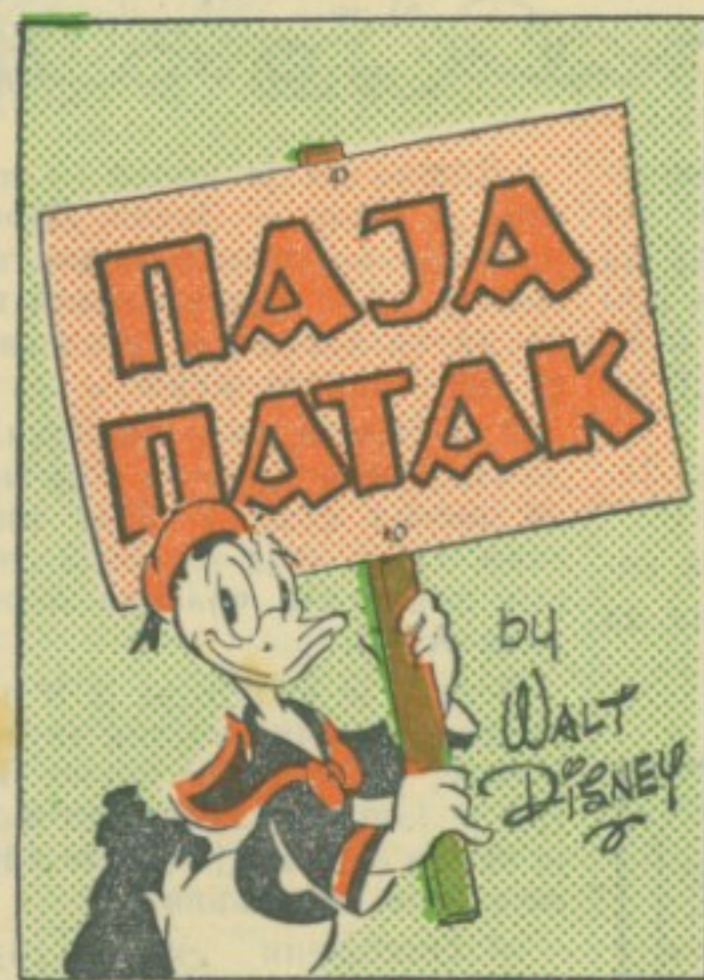
— А ја сам болничарка — остала је Елен упорна. — По моме мишљењу путник је озбиљно болестан. Ако не слетите у Рок Спрингсу и претходно преко радио-везе не јавите да га на аеродрому сачекају болничка кола са лекаром, ви ћете одговорати за његов живот.

Пилот, не желећи да прими на себе такву одговорност, слетео је у Рок Спрингсу. Болесни путник смеа је стављен на операциони сто јер је Еленина дијагноза била тачна.

Пилот више није правио Елени никакве сметње. Чак јој се извињивао:

— Добро је што сте били ту. Никад више нећу летети без стјуардесе.

А и да је то хтео, више не би могао. Јер, од тог дана стјуардесе су постале саставни део авиона, као крила или елиса.

НОВОГОДИШЊА НОЋ

Унутрашњост мале колибе на далеком северу Норвешке била је осветљена жиравом светлошћу влажног пања који је цвилио у нечем што је требало да личи на камин. У колиби су се налазили он (Нилс) тада четрнаестогодишњи дечак и његов брат Лар, који је колибу пронашао приликом бежања из немачког затвора у коме је провео готово пуне две године, од 1941. када га је окупатор ухватио за време једне диверзантске акције. Поред њих се ту налазила и мала осмогодишња Дард, Ларова ћеркица. Сада су били потпуно сами на свету, цела им је породица нашла смрт у кратком рату и неуспелом енглеском искрцавању које се свршило трагедијом код Нарвика.

Како је Лар приликом бекства био рањен у ногу и тешко се кретао, њихови животи су зависили од повремених Нилсових похода у околину дивљину и његове уметности да нешто улови. Допуну су пружале конзерве којима је колиба била чудно добро снабдевана. Иако старији брат није упућивао Нилса у све тајне, овом је било јасно да они никад не би нашли ову избу да она није у ствари једна од многобројних склоништа која су борци покрета отпора припремили баш за овакве случајеве.

За два месеца која су провели у овој пустињи три пу-

Сваки пут када би тачно у пола ноћи на Нову годину са свих страна града допрли весели узвици и свирање фабричких сирена Нилс Арно се сећао једне Нове године пре много времена, када је још био дете

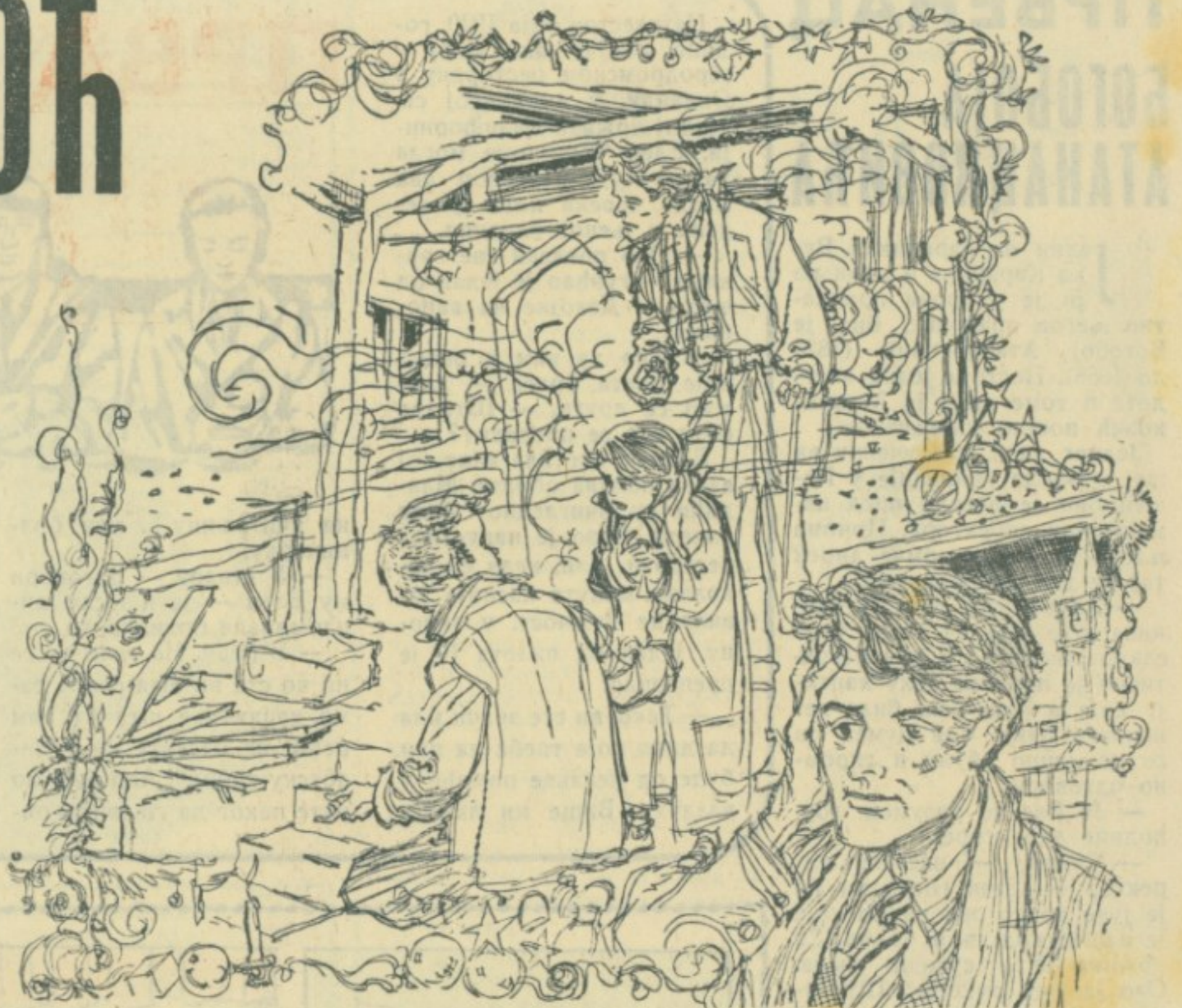
та је Лара посећивао неки непознати човек на скијама. Они би тада проводили читаве сате наднети над неке карте и белешке. Пред зору би непознати одлазио исто тако тихо као што се и појављивао. Лар би следећих ноћи, уз Нилсову помоћ, постављао уза зид колибе високу мотку испреплетану жицама и остајао дуго поред батеријског радио-отпреника шаљући шифроване поруке у етар. Иако сакат он је

нашао своје место у првим борбеним линијама.

Нилс се одлично сећао тог 31. децембра. Лар је био узбуђенији него обично, шептао је горе-доле по малој просторији, ваки час одлазио до врата покушавајући да очима пробије помрчину која је била још гушћа због вихора снега што га је ветар ковитлао. Лар је неког очекивао. Да му не би сметао, Нилс је увио у ћебе две цигле које је раније ставио крај ватре да се угреју и пожелевши брату лаку ноћ и срећну Нову годину, ухватио малу Дард за руку и повео је у таванску собу на спавање.

Можда су прошли сати а можда само минути када се Нилс тргао. Лежао је непочинично ослушкујући. У кући се није чуо никакав шум, чак ни шкрипа старих дасака на поду. Нешто га је ипак пробудило! Страх у коме је живео све ове месеце тражио је опрезност и он се извуче испод покривача и допуза до прозора.

Напрегао је очи да би у белини напољу назрео штогод. Учинило му се да види прво једну сенку која је промакла преко снега, а одмах затим другу, па трећу. Сенке су клизиле преко снежне површине на све стране опкољавајући колибу.

Потрчао је натраг и ишчупао Дард са њеног топлог лежишта, ставивши јој шаку на уста да не би викала. Тек пробужене очи су се широм отвориле од страха док јој је он шапутао на уво:
— Сиђи доле. Пробуди Лару.
— Немци? — упитала је тихо мала и дрхтећи почела да силази низ степенице.

„Дошло их је много — мислио је Нилс. — Значи, Ларов посао је од велике важности. Пошто нису одмах напали мора да су хтели да га по сваку цену ухвате живог.“
Али Немци нису рачунали да Нилс има тајну за коју чак ни његов старији брат није знао, тајну која је могла спасти преостале чланове породице Арно.

Пошто је видео да је и последњи немачки војник заузео бусију, Нилс стрча доле. Ватра је још горела и пред њом је чукао Лар крај гомили хартија које је спаљивао.

— Опкољени смо са свих страна — рекао је Нилс гласом чудно мирним. — Али, њихова клопка није потпуно затворена.

Прошао је поред Лара и наглим покретом отворио врата старог ормана, почео из њега да избацује конзерве и друге намирнице и онда гурнувши ка девојчици иак кратко наредио:

— Спакуј што више хране! Лар, ходи овамо.

Са чивилука је скинуо сву одећу коју су имали:

— Обуци се за излазак.
— Знаш да не могу, — изустрио је горко брат.

Дард је пунила цак и рекла плачним молећивим гласом:

— Помоћи ћу ти, тата!

На другом крају колибе Нилс је отворио капак који је водио у подрум.

— Пре месец дана, — објаснио је када се вратио по одећу — пронашао сам доле у подруму неки пролаз који води до испод шупе. Поћи ћемо тамо...

Видео је да Лар ипак навлачи капут и, заједно са Дард која је завршила са паковањем, помогао му да се спусти у подрум. Нилс је дохватио једну бакљу од боровине и кренуо још једном горе. Прво је проверио да ли су сва врата и прозори добро забрављени тако да бар неко време издрже навалу Немаца, а онда узео из ормана канту са петролејом, који су тако штедели све ово време и почео да га просипа по одаји. Повуче се до подрумских врата и баци запаљену буктињу у једну локв течности на поду. Пламени језик блесну преко собе и захвати дрвенарију. Нилс је имао само још толико времена да над главом затвори поклопац подрумских врата.

Прва је кроз отвор у зиду шмугнула мала Дард а за њом Нилс вукући Лара. Над њиховим главама колиба је горела. Немци су могли поверовати да ће и њени становници заједно са њом изгорети. У најгорем случају пожар ће прикрити њихово скровиште бар за неколико првих минута који су делили живот од смрти.

Пре него што су стигли до излаза испод амбара Нилс се заустави. Било је боље саслушати док не виде да ли је лукавство успело да превари непријатеља.
Ходник је био тако узан да су рамена двојице мушкараца додиривала његове стране. Чињило се да хладноћа из земље пробија њихове њихових ципела и цело тело. Колико су ту могли издржати а да се не смрзну? Нилс се напрезао да чује неки шум споља. Али их је заглашила експлозија која је затресла земљу и обилно се сручила на њихове главе. Чињило се да ће бити затрпани а Лар је рекао:
— Експлозив!
Нилс је разумео сада шта је било у пакетима које је брат тако брижљиво чувао на највишој полици ормана. Експлозив је вероватно разнео малу колибу у парампарчад али са њоме вероватно и најближе Немце који су се сакрили око ње. Непријатељ ће помислити да су њихове жртве радије и забрале смрт него да им живе падну у руке. А то је значило да могу и да се извуку неопажени.
Прошавши неприметно са задње стране амбара, Нилс је видео да зидова колибе више нема — лизали су само пут неба плавобели праменови дима. Два човека у заштитним белим комбинезонима вукли су трећег из пламена. Са свих страна чли су се узбуђени из вици и нејасне команде. Нилс је разумео да су Немци били убеђени у њихову погинућу. Двојица немачких официра који су управо покушали да пробију врата у тренутку када је дошло до експлозије страдали су као и три војника. Плашећи се других експлозија Немци су се без неког већег претраживања околине ускоро удаљили са својим рањеницима.
Па ипак мали Норвежанин није дозволио Лару и Дард да изађу из скровишта све док пажљиво не прегледа целу околину и утврди да Немци нису оставили страже.
У само праскозорје новог дана и Нове године извукао их је полусмрдугте из подземног тунела и сместио на згарништу где је некад стајала њихова колиба али где је још од пожара било топло. Иако су остали без крова над главом Нилс је негде дубоко у себи био убеђен да ће спас однекуд доћи. Нова година је почела тиме што су спасли главе и није их смела сада изневерити. И заиста... Али, то је друга прича.

Прошле су године. Раг је већ одавно био завршен, али Лар није доживео његов крај. Дард је постала велика девојка. Нилс је већ имао своју породицу. Нове године су долазиле и пролазиле. Дочеци су били мање или више весели али Нилс је сваке Нове Године, тачно у дванаест, застајао неколико тренутака пред прозором и слушајући веселе новогодишње звуке споља — мислио на ону Нову годину.

ПОСЛЕДЊИ МОМЕНТАЛ

ИЗВЕСНО ВРЕМЕ ВЛАДАЛА ЈЕ ТИШИНА, А ОНДА ЈЕ НАСТАЛА СТРАХОВИТА БУКА.

АЛИ, РЕЧИ СУ ЈОШ ЗАМРЛЕ НА УСНАМА КАД ЈЕ ПОГЛЕДАЛА ПРЕМА УЛАЗУ...

БУКА ЈЕ ЈАСНО СВЕДОЧИЛА ДА ИНДИЈАНЦИ УПОРНО ТРАЖИЈУ ЗА БЕГУНИЦИМА.

ТАМО, У СВЕТОМ ОКВИРУ УЛАЗА, СПАЗИЛА ЈЕ ПАКОСНО ЛИЦЕ ЛУКАВЕ ЛИЈЕ, ЊИХОВОГ ВОДИЧА-ИЗДАЈИЦЕ!

АЛИ, ИНДИЈАНЦИ СУ ОТИШЛИ НА ДРУГИ КРАЈ ОСТРВА.

ШУМСКА МУЗИЧАРКА

Тајанствена музика што се разливала преко мирног шумског језера домамила је на необичан концерт једног радозналост при родњака

На североистоку полуострва Сахалина налази се језеро које су ловци тог краја прозвали „Округло“. Волео сам да се лети одмарам на његовим обалама, међу густим и мирисним шипрајем, сивкасто-плавим боровницама, на баршунастој маховини — прича совјетски припадник Пенков. — Глупу тишину нарушило је понекад нежно узајамно дозивање лештарки и пригушени уздаси малих јаребича. Али, једном сам на том месту чуо необичну музику.

Звучи су почињали од високих тонова, затим су, постепено слабили и прелазили на ниске да би на крају, претворивши се у мукло брујање, потпуно замрли. Кроз извесно време поново би се зачули: заплвили би изнад кри-

стално чисте воде и нестали у густом зеленилу. Ти тајанствени звуци долазили су са супротне обале језера.

У мени је почела да се рађа радозналост. Најзад, нисам могао да јој одолим и кренуо сам да тражим тајанственог музичара. Што сам се више приближавао извору звукова утолико су они постајали јаснији, јачи. Успорио сам корак и пазно да газим само по мекој маховини како не бих уплашио свирача. Размакнувши грање што ми се нашло на путу, опрезно сам провирио и... осетио како ми уз кичму гамижу трнци. На три десетак метара од дрвета иза кога сам се налазио, на средини једног пропланка, седела је мрка медведица с два меча.

Очајно дуго протичала је прва секунда — медведица се није мицала с места. А затим је изненада у напетости тишини треснула бомба: над језером су се опет разлегли звуци.

Тек тада сам схватио да је чулава господарица шуме нечим забављена и да ме не примећује. Притајивши дах, стао сам да је посматрам.

На самој средини шумског пропланка штрчала је по средини расцепљена млада сува јела.

С времена на време медведица је лагано подизала своју тешку предњу шапу, ноктима лако повукла један део расцепљеног стабла и хитро га пуштала. Расцепина је ситно-ситно подрхтавала издава-

јући необичне звуке који су и мене овамо домамили.

Како је медведица „открила“ овај музички инструмент увек ће за мене остати заговетка. Могућно је да се некад просто очешала о ту јелу и да је дрво од тога зазвучало. Тада је медведица шапом додирнула расцепину. А можда је са све то сасним друкчије догодило. Не знам... Али, тре-

бало је видети с каквим је уживањем медведица слушала своју музику. Просто сам морао да се насмешим. Велика, снажна животиња, која једним ударцем шапе може да пребије кичму северном јелу, читавим својим изгледом одавала је сентименталну гајност. Црвени врх језика вирио је из полуотворених уста, а космата глава клатила се лево-десно.

Њена два полугодишња меча, обухвативши једно друго шапама, котрљада су се око мајке као чувава лопта.

Ко зна колико бих још стајао иза жбуна да није било несташлука једног медведића. Ослободивши се из шапа свог брата, медведић је потрчао до „звучне“ јеле и стао да се вере уз њу баш у тренутку када је медведица повукла расцепљено стабло. Кроз неколико секунди, уместо музике, над језером се разлегао вапај малог немирка. Код „музичарке“ се сместа пробудио матерински инстинкт. Хитро је скочила на све четири шапе, а одмах затим је стала да предњим разице расцепљено стабло све док тањи део није са треском одлетео, а ослобођени се медведић скотрљао на земљу.

Инструмент је био поломљен, али мати-медведица очигледно није жалила због тога; лизнула је сина по црајој њуши, и промрљала му нешто на свом медвећем језику. А малишан, преставши да стења, кренуо је у шуму не осланајући се на четврту, озлеђену шапу.

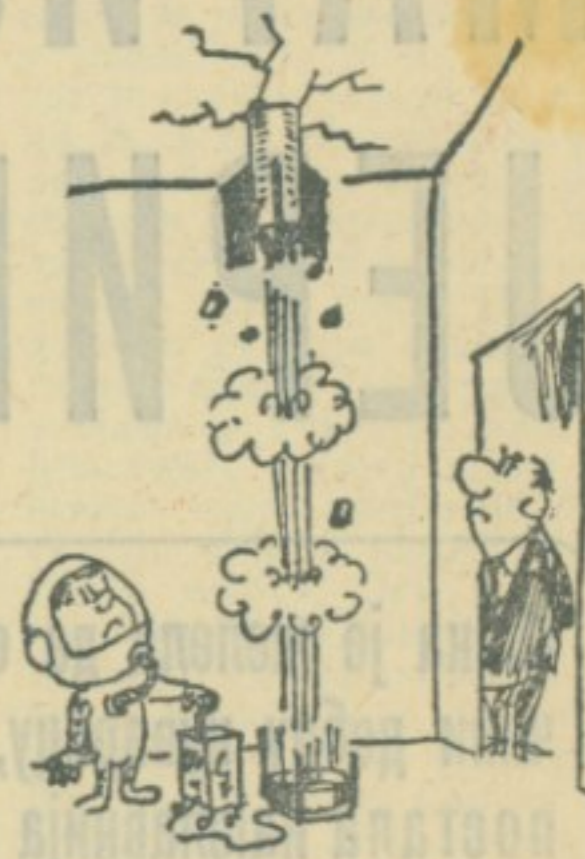
ДЕДА МРАЗ НА РАКЕТИ

— Ако жели да држи корак са играчкама које носи у својој торби, Деда Мраз ће морати да своје традиционалне санке замени ракетним авионом — изјавио је недавно уз дубок уздах директор једне велике америчке фабрике играчака. — Деца су потпуно изгубила машту и више нису у стању да играчкама удахну живот. То нарочито важи за лутке.

Док су се раније девојчице задовољавале лутком која уме да каже „мама“ и да затвори очи, данас оне захтевају да њихове лутке једу, пију, говоре, ходају, плачу — једном речју све сем да расту. За дечаке, пак, аутомобили и железнице који се навијају да би могли ићи, не представљају занимљиве играчке. Они захтевају роботе, Марсовце, механичка чудовишта типа „Франкенштајн“. Последњи „крик моде“ на америчком тржишту дечјих играчака су електричне аутостраде по којима највећом брзином јуре аутомобили — играчке све док не настрадају у судару или се распадне од сопствене брзине.

Да би могли да задовоље дечји укус, односно њихове прохтеве, велики произвођачи играчака принуђени су да ангажују не само техничаре и инжењере, већ и фризере, мошне креаторе, вајаре и писи хологе. Јер, ракете, атомске подморнице, космички бродови и астронаути потпуно су потисли возове, аутомобиле, теретњаке и дизалице као играчке, а шлемови космонаута готово су уништили каубојски шешир.

У којој мери деца захтевају да њихове играчке буду верна копија предмета и бића око њих, најбоље сведоче речи једне девојчице која је казала својој млађој другарици: „Треба да видиш мог новог брата кога смо недавно добили од болнице. Он уме да спава, плаче и пије из боцице као права лутка“.

WALT DISNEY'S

ВЕЛИКИ РИЂА

ХЕГИНОВА ПСЕТАРНИЦА ДОБИЛА ЈЕ ПРИНОВУ...

ЕВО ЈЕ, ХЕГИНЕ! МОЛИ ПРАВА ЈЕ ЛЕПОТИЦА!

НАША ЛЕПА ГОСПОЈИЦА МОЛИ! НАДАЛИ СМО СЕ ДА ЋЕ ОНА ЈЕДНОМ ПОСТАТИ ГОСПОЈА РИЂИЦИЦА, АЛИ...

ТО ЈЕ БИЛО ПРЕ НО ШТО СМО ИЗГУБИЛИ РИЂУ...

ХЕГИН ЈЕ ОДУШЕВЉЕНО ПОЗДРАВИО ПОВРАТАК ПСА ЗА КОГА ЈЕ ВЕРОВАО ДА ЈЕ ЗАВЕК ИЗГУБЉЕН...

ВЕЛИКИ РИЂА! МИСЛИО СМ ДА...

ЈА СМ ГА НЕГОВАО... И САД ВАМ ГА ВРАКАМ... РЕНЕ!

ЗДРАВ ЈЕ... ПОТПУНО СЕ ОПОРАВИО... ОСТАО МУ ЈЕ САМО ОБАД ОЖИЛОК НА ШАПТИ...

НИКАД ВИШЕ НЕКЕ ДОСПЕТИ НА ИЗЛОК-БУ...

БИЋЕ НАЈБОЉЕ ДА ЈА САД ОДЕМ...

АЛИ, РЕНЕ... НАЗАД, РИЂО! МОРАШ ОСТАТИ СА СВОЈИМ ГАЗДОМ!

КАСНИЈЕ...

ДОДУШЕ, ЗА СВЕ ПОСТОЈИ НЕКА ЗАМЕНА...

РИЂО, ДОЗВОЛИ ДА ТИ ПРЕСТАВИМ ЛЕПОТИЦУ МОЛИ!

ЧАК И ЈЕДАН ПАС ИМА СВОЈА ОСЕЋАЊА. РИЂА СЕ БЕЗ РЕНЕА ОСЕЋАО УСАМОЋЕН

НАСТАВИТЕ СЕ

ЗРНА ЗНАЊА

ИЗ ЗБИРКЕ ЧИКА СТАЈЕ

- Ко памти речи постаје паметан, ко памти бајке — постаје мудар.
- ★
- Глупа глава је непријатељ ногама.
- ★
- Мачка оштри канџе а човек ум.
- ★
- Недовољно паметан човек кити се и малим знањем.
- ★
- Ум без образовања исто је што и река без обала.
- ★
- Што једна будала за дан направи, хиљаду мудрих не може да исправи за годину.
- ★
- Мудар је онај ко памти грешке.
- ★
- Паметан прича о ономе што је видео, а будала о ономе што је јео.
- ★
- Иза брда има још брда, по ред мудраца још мудраца.
- ★
- Боље паметан непријатељ, него глуп пријатељ.
- ★
- Похлепност нема границе.
- ★
- Где има богатства, ту је и лукавство.

- У колиби лењивца не тражи дрва, у колиби прождрљивца не тражи храну.
- ★
- Ако раде руке радиће и уста.
- ★
- Брљавицу је увек заузет је зик а вредном руке.
- ★
- Што је теже у младости, то је лакше у старости.
- ★
- Ко иде — напред је, а ко стоји — позади је.
- ★
- Од мале лености рађа се већа.

МАРИЈА ЈЕРИЦА

Мајка је желела да од ње на чини добру куварицу, а она је постала најславнија оперска певачица свог времена, за коју је Пучини написао своју оперу „Турандот“

Марија Јерица данас

Некад најславнија певачица на свету, названа „Елеонора Дузе опере“, напунила је 75 година. Пре девет година последњи пут се у Бечкој опери спустила завеса испред ње и њене каријере. У једној кући код Њујорка, где данас живи Марија Јерица са мужем М. Сиријем, Американ-

цом, чувају се у сефу успомене у „слици и речи“ на њене успехе. Чепркајући по њима сећа се она сада и тужних и веселих згода: Једне вечери кад је певала у „Аиди“ са чувеним Леом Слезакром, он је са полетом скочио на тријумфална кола али она нису издржала њего-

ву тежину и готово су се распала. Тако је он изишао на позорницу усред изломљених кола. Јерица, кад га је угледала шапнула му је: „Зар није паметније да идеш поред кола?“ Погодио ју је његов убиствен поглед и Јерица је касније причала: „Вероватно је и сам био свестан како глу по изгледа па није требало да му пристајем на муку.“ Од свих колега нас двоје смо највише патили од треме.

Уколико који уметник носи веће име утолико се више осећа одговорним и зато више стрепи да ли ће оправдати очекивања публике. Славна имена поред Јерице, из само једног дела сталног ансамбла, били су: Слезак, Шме дес, Вајдеман, Рихард Мајир. У то време она је већ била „Дузе опере“, на врхунцу каријере која је почела врло скромно у њеном родном граду.

Њена мајка је сматрала да ће Марија постићи веома много ако постане одлична главна куварица у неком отменом хотелу. Али Марија је желела за себе нешто друго. Опчињена музиком учила је клавир, виолину, чело и харфу али ни на једном од тих инструмената није постигла већи успех. Покушала је онда са својим гласом: учила певање и у томе нашла себе. Већ после првих улога у градском позоришту у Брну, њеном родном граду, ангажовала ју је Бечка народна опера где је убрзо постала интерпретаторка великих и највећих партија нарочито у веристичким италијанским операма: Пучинија, Вердија, Масканија и Леонкавала, где је јако наглашен натурализам свакодневног живота, али је певала и у свим другим.

Кажу да је Пучини за њу написао своју оперу „Турандот“ и дао јој тачна упутства како гласовно да уобличи ту улогу али и како да изгледа:

— Скут мора бити неколико метара дуг а ти се увек пењи уз степенице да се он простире као тепих иза тебе. Када се враћаш пази да се не саплетеш. Овако мораш да идеш — и он јој је сам показао како то да изведе.

Последње писмо које јој је написао почиње овако: „Најдража, данас путујем у санаторијум у Брислу. Чим оздравим завршићу своју „Турандот“.

Али, неизлечиво болестан, последње што је написао била је сцена смрти робинје Лиу. Оперу је завршио Франко Алфано, такође италијански композитор.

У драгоценисти њене архиве убраја се и последња песма коју је написао Рихард Штраус и посетније њој. Она се зове „Последња ружа“. Породица Штраус се много трудила да ту песму добије али је Јерица остала упорна и није је дала као ни приложено писмо: „Драга Марија, морам на операцију, а када све срећно пребродим назваћемо песму „Расцветала ружа“.

И ово писмо је значило опроштај заувек. Остало је за то песми име „Последња ружа“ и Јерица сматра да је то Штраусова најлепша пес-

ма. Ни за шта на свету не би је дала из руку.

Марија Јерица је била једна од првих певачица Бечке државне опере али ју је уграбила Метрополитен опера у Њујорку, где је наставила своју сјајну каријеру. Када је долазила у Беч била је увек радо приман гост чак и када је њена слава прецветавала. Оданост Бечлија претворила се у буру одушевљења према 66-огодишњој певачици када је последњи пут гостовала. Полиција је имала пуне руке посла — због навале на благајне и код улазних врата за уметнике.

Мр. Сири, муж Марије Јерице, био је изненађен овим па је приметно:

— Таква гужва није била ни када је председник Труман дошао у Валдорф Астрију.

— Чудна ми чуда — рекао му је један бечки љубитељ опере — председника САД има више — али Јерица је само једна!

Са својим бујним театарским темпераментом — често тако бујним да су се, како кажу, кулисе љуљале, Јерица је увек живела само за позориште и патила заједно с њим кад је економска криза и њега захватила. Али она је увек знала да буде и скромна. Када је Пучини инсистирао да она са своју улогу у „Капиту“ добије блузу са великим црвеним бобицама, а Беч патно од несташнице текстуре, Јерица се досетила. Пучини и она су по поду раширили комад беле свиле и намоловали по њој велике црвене бобице. На премијери је она парадирала у тој блузи као да ју је правно прави мајстор.

Јерица се и у Америци показала као сарадник — да Метрополитен опера исплива из кризе, јер ни та институција у Њујорку није била поштеђена. Предложила је да играју оперету „Бокачо“ од аустријског композитора Франца Супера верујући у успех. Тако је стварно и било. Јерица је пуне три године играла ту улогу на позорници Метрополитена и тако је — а то Јерицу радује више од свега — класична бечка оперета спасла чувену оперску кућу у Њујорку.

АНЕГДОТЕ

НЕМА СМИСЛА ЗА ДИЈАЛОГ

Једном је француски филозоф Дидро посетно Волтера и толико причао да домаћин није успео да дође до речи. Због тога је Волтер доцније изјавио: — Дидро је човек пун духа, али га природа није обдарила смислом за дијалог.

ЊИХОВО БОГАТСТВО

На једном пријему кад се повела реч о Агати Кристи Бертран Расел, филозоф и Нобеловац, који се налазио међу званицама, примети:

— Сем Лукреције Борхије она је једина жена на свету којој су злочини донели толику добит.

ПОЗНАЈЕ СЕБЕ

Глумац и режисер Орсон Велс, познат због своје чудне нарави, тражио је новог собара. Пријавио се један који је то знао и да би му одмах постао приснији рече:

— Ви ми се можете поверавати као самом себи. — Е, онда ћу размислити да ли да вас узем у службу, — одговори Велс.

ПРАВИ НАСЛЕДНИК

Барон Ротшилд је имао обичај да сваког месеца једну суму новца даје као поклон двојци дечака који су били браћа. Али један од њих умре, а други, као и обичаје, дође по новца.

— Зар само један коверат? — зачуди се. — А за мог брата?

— Зар он није умро? — зачуди се сад и барон. — Јесте, али ко наслеђује — ви или ја?

НЕОБЈАШЊИВО

Једном је француски владар Луј XVIII запитао Таљерана како је успео да прво сруши Директоријум, па затим Наполеона.

Таљеран, који је осећао да више није у краљевској милости, одговори:

— Знате, величанство ништа ја ту нисам ни предузимао нити сам шта урадио. У мени постоји нешто необјашњиво што владама и личностима које ме напусте доноси несрећу.

ТО ЈЕ СИТНИЦА

Једног дана Александар Дима поведе Росинија својој кући, али како је станао у близини станице Паси, извини му се због непрестане буке и звиждука са станице.

— Драги мој, није то ништа према мојој првој представи „Севиљског берберина“ — рече му Росини.

ИСТЕ ИДЕЈЕ

Филозофу Емерсону (1803—1888) дошао је неки сусед и узео на читање једну Платонову књигу.

— Да ли вам се књига допала? — запитао је Емерсон суседа када је овај, после дужег времена, дошао да је врати.

— И те како! — одговори сусед. — Па тај Платон има исте идеје као ја.

ЦРНИ ЦВЕТ ИНДИЈАНАЦА

Мексикански Индијанци зову ванилу „гликсохит“ или „црни цвет“, и не употребљавају је само као зачин, него и уместо мириса, као чудотворни напи-

лом свету веома скупа. Више од 3 године треба док биљка процвета, а онда још 7 месеци док се може узбрати ду гачак плод и дати на прераду.

БИЉКА ВАНИЛА ЈЕ ПОЛУПАРАЗИТНА ОРХИДЕЈА. РАСТЕ НА КОРИ ДРЕВЕА И ПУШТА ВАЗДУШНО КОРЕЊЕ КОЈЕ СТИЖЕ ДО ЗЕМЉЕ И ОДАТЛЕ СИСА ХРАНУ

так и медицину, јер — она лећи од змијског уједа, греје сокове тела и оживљава дух! Добијање ваниле је дуго-трајно, тешко и опасно, па није чудо што је она у це-

Одгајивач ради у сенови-тој, влажно-вредој, нездравој шуми суптропа и многи је ту оставио живот. Маларија и змије су први непријатељи, а у време сазревања плодова долазе организоване банде које некад за једну ноћ отму одгајивачу све што је створио за неколико година рада. Сваки се брани на разне начине: никад нико од њих не иде без оружја, постављају чуваре, а ванилу не саде у одређеном реду, него ту и тамо, тако да се ноћу у праћу ми биљка не може ни разликовати од осталог растиња. Па ипак и данас још многи одгајивачи ваниле постају жртве бандитске руке и пушке.

ПОСЛЕ ЗАВРШЕНОГ ПРОЦЕСА ВРЕЊА, ОДГАЈИВАЧИ УЗИ МАЈУ ПЛОДОВЕ КОЈЕ ЋЕ САМИ УПОТРЕБЉАВАТИ. ОД ЊИХ ПРАВЕ НАЈРАЗЛИЧИТИЈЕ ЦВЕТЕ И ЖИВОТИЊЕ ШТО ИМ ПРВО СЛУЖИ КАО УКРАСА. А У ТОКУ ГОДИНЕ ПОТРОШИТЕ СВЕ ТЕ ЦВЕТОВЕ И ЖИВОТИЊЕ. ИДУЋЕ ЖЕТВЕ НАПРАВИЋЕ НОВЕ РАЗНЕ УКРАСЕ.

Кад су плодови, дуги 20 до 25 сантиметара, срећно обради и продати, прелазе у руке специјалиста који их обрађују. Прерада траје неколико недеља: ванила се прво на сунцу а затим у тамним просторијама доводи до врења и онда добија своју црну боју и пријатан мирис.

Дуго година је Мексико био главни произвођач ваниле, а само држава Верacruz је учествовала са 80 одсто. Али се данас све више употребљава синтетична ванила, тако да ће у догледно време „црни цвет“ остати само успомена старијих генерација.

СТАРИ ЛОВ

А овом се баве милиони људи широм целог света. Нарочито је узбудљив лов на крупне звери о коме су написане читаве студије и романи. Овде ћемо говорити о ловцима Јапана. Кад дође сезона лова, широм Јапана одјекну брегови, долине и мочваре од лавежи паса и пуцњева пушака. Сматра се да у Јапану данас има преко 200.000 ловаца и око 400 врста дивљих птица, али у току сезоне ловци смеју да лове само 24 врсте, јер су друге заштићене.

соко се храни сировом храном а кад наступи јесен оброчи се смањују да би изгладнео и боље се истренирао за лов.

На руци која је заштићена кожном или штофаном рукавицом Сођи држи сокола. Чим се појави зец, Сођи му даје знак и соко полети, надвије се изнад жртве па се као гром сручи на њу. За годину дана Фубуки је уловио 400 зечева. Неки соколари ловили су ван сезоне, али је друштво за заштиту животиња успело да то забрани.

Све је то мање-више слично и у другим земљама, али у Јапану има и један средњовековни ловачки куриозитет — лов помоћу сокола. Он постоји још у неким другим земљама, али је и ту као и у Јапану на заходу. Сматра се да је ова врста лова у Јапану стара преко 600 година. Ишчезла је као спорт негде око 1868. године, али није замрла.

Овом врстом лова баве се углавном сиромашне породице у пределима Северног Јапана, али је најпознатији соколар у Јапану Сођи Куцузава који живи у покрајини Могами. Он је и сјајан дресер, али нема много муштерија. Њему соко седи на руци као да је у гнезду.

Соколар Сођи Куцузава обично лови зечева. У новембру, кад почне сезона лова он и његов соко Фубуки отисну се у поља и планине и данима тумарају и трагају за зечевима. Сођи сада има 66 година, а Фубуки 6.

С пролећа до јесени, кад се не лови,

И у нашим крајевима се ловило помоћу сокола у средњем веку, а било је соколара и у новије време. Сада су потпуно ишчезли.

ФРИЗУРА КОЈУ СУ НОСИЛЕ НЕУДАТЕ ЖЕНЕ ХОПИ ИНДИЈАНАЦА У АРИЗОНИ

МАСКА ПРИПАДНИКА ПЛЕМЕНА ЧАРОТИ ИНДИЈАНАЦА

ЖЕНСКИ ПЕШИР ОД ЦРВЕНЕ СВИЛЕ СА ТИВЕТА

КРЗНО И СВИЛЕНИ ПЕШИР ИЗ МОНГОЛИЈЕ

ПЛЕТЕНИ ПЕШИР ИЗ АЗАНДЕ ЈЕДНОГ ПЛЕМЕНА ИЗ КОНГА

ОВОЈЕНО ЛИЦЕ ЈЕДНОГ УРОБЕНИКА СА НОВЕ ГВИНЕЈЕ УДЕШЕНО КАО МАСКА

УКРАШАВАЊЕ КРОЗ ВЕКОВЕ

ВРЛО НЕОБИЧАН ПЕШИР НАПРАВЉЕН ОД ЦРВЕНОГ ФЛАНЕЛА НОСЕ ЖЕНЕ ПЛЕМЕНА ТЛИНТИТ ИНДИЈАНАЦА ИЗ СЕВЕРОЗАПАДНЕ КАНАДЕ И АЉАСКЕ. УКРАШЕН ЉУШТУРАМА ЈЕДНЕ ВРСТЕ ПУЖА ОН СЕ НОСИ ЗА ВРЕМЕ ВИЛО КОГ ЦЕРЕМОНИЈАЛНОГ СКУПА. ЈЕДАН УКРАС ОД СЕДЕФА ВИСИ О НОСУ

ОВАКВУ ФРИЗУРУ НОСИЛИ СУ ИНДИЈАНЦИ ИЗ ДРЖАВЕ ЊУ-ЈОРК И НОВЕ ЕНГЛЕСКЕ ПРЕ 300 ГОДИНА. ФРИЗУРА ЈЕ ОД ЈЕЛЕНСКЕ ДЛАКЕ, ЛИЦЕ ОВОЈЕНО, ОГРЛИЦА ОД МЕДВЕЂИХ НОКАТА А У УШИМА СУ СРЕБРНЕ МИЊУШЕ

ЖЕНА СА НОВЕ ГВИНЕЈЕ СА УЗДИГНУТОМ ФРИЗУРОМ. ЗА ОВАКВУ ВРСТУ ФРИЗУРЕ КОСА СЕ ПРОВОЛАЧИ КРОЗ ЛЕВАК ШТЕН ОД ПРУТА

Почетком овог века се говорило да је уметност настала онда када је примитивни човек почео да украшава своје тело. Данас смо у то мање сигурни.

Понеке људске заједнице готово уопште не обраћају пажњу на лично украшавање, или је оно од тако мале вредности, да су тела или неукрашена или, где клима дозвољава, чак потпуно гола. Међутим, то је много ређе јер је украшавање дубоко усађена психолошка потреба, тако спонтана и јака да се поједине верске секте, које се с тим не слажу, жестоко боре да га искорене. Многе културе признају да је украшавање природна појава и прилагођавају га својим друштвеним формама.

Неки научници говоре да је декорисање настало из жеље за допадањем и мада се то не може оспорити, мисли се да то ипак није од одлучујућег значаја. Повод жељи за улепшавањем треба ипак тражити на неком другом плану. Мала деца се украшавају из чистог задовољства. Њиховој радости нема краја ако се због каквог украса нађу у центру пажње.

— Види ме — узвикнуће и показиваће са усхићењем предмете којима је украшено. Запажено је да деца понекад ставе на себе и неке веома чудне предмете само да би на себе привукла пажњу и изазвала изненађење.

Жеља свих

Позната је ствар да сви волимо да будемо запажени и да нам се други диве. Неки у томе могу успети на овај или онај начин и помоћу разних вештина, физичком храбрости или лепотом, али ни један није тако општи као украшавање. Јер наше је тело, нарочито глава и лице,

оно што нам други прво виде и на чему се заснивају први а каткад и трајни утисци.

Човек се не украшава само ради лепоте. Тело може бити и нека врста изложбе на којој су истакнути разни симболи, а да ли су они лепо или нису често је сасвим безначајно. Ако они учине да човек који их носи буде при мећен онда је већ постигнут циљ.

Жене за које се говори да се облаче и улепшавају због других жена често су у праву. Негована елганција деваља, што недостаје већини људи, од великог је значаја за жене и једино оне могу у потпуности да се диве вештини других жена у облачењу и украшавању и да им на томе завиде. Из овог проистиче да је украшавање и улепшавање позитиван циљ — да једна особа привуче на себе што већу пажњу потребно је да се у томе на неки начин утркује за другима.

Роб моде значи бити роб нечега што је лепо само извесном кругу људи и у извесно време. Издужену доњу усну због великог котура од неког метала одбиле би да имају све жене света осим же на из племена Убанги, којима би, на супрот, недостатак овога у усни много сметао. Жене ранијих кинеских мандарина спутано су шепале на својим чврсто увијеним стопалима, да би им она остала што мања.

Радије мртва него демодирана

Потребна је понекад и понегде храброст да се човек уздржи од појединих форми личног улепшавања али такође и да се прихвати и „лансира“ начин улепшавања неке друге културе. На пример, индуски сари и дија-

мантска игла у ноздрви прихваћени су и сматрају се као веома шик у неким круговима западног друштва. Али стил украшавања најчешће неће бити прихваћен од припадника других култура ако много одудара од њихових устаљених форми.

Моде и стилови се често мењају у свим крајевима света. Неки сматрају да стил еволуира према принципима који се понављају. Други опет стилове у облачењу и украшавању повезују са широким културним правцима.

Један од најчуднијих ђуди моде јесте њена каприциозна тиранија. Оно што се данас највише жели и тражи сутра може бити потпуно одбачено. Има жена које би радије умрле него да буду виђене у прошлогодишњем шеширу или халатима.

Стални украси

Постоје само два начина украшавања тела: један је сталан, други је привремен. Оба имају своје предности и недостатке. Под првим начином се подразумева тетовирање, прављење ожиљака, деформисање главе, бушење и издуживање усана, носева и уха, завезивање стопала, чупање зуба, ампутирање прстију и разне друге телесне деформације.

Шаре истетовиране на телу мушкарца са Маркиских острва, нарочито припадника племена Нукахиан, које су прекривале цело тело од главе до стопала, очарале су прве морепловце. Али очарале би их још и више и примили би их и они сами да су оне биле привремене, само за специјалне случајеве. Да би своја тела украсили Маркијани су морали да издрже читаву серију веома болних часова. Једанпут утетовирана шара више се ни

је могла мењати. Слично томе, увезана и смањена стопа ла кинеских жена из вишег друштва и спљоштене главе Индијанаца поред северозападне обале Пацифика, остали су за увек као промењена анатомија њихових тела. Такве модификације су биле дуг и болан процес који је започињао још од детињства.

Мало богатство на глави

Украшавање изискује сталну пажњу и одржавање. Улепшавање обухвата огроман распон у стилу и материјалу: бојење лица и тела, начин на мештања косе, читав низ накита од драгог камења, цвеће, шешире, одећу и ципеле. Мада су неки од ових предмета за украшавање сасвим краткотрајни, често само један дан, као рецимо цвеће, и могу се добити без много напора и новца, други представљају велико богатство као драго камење које носе жене на Оријенту, а често и Европљанке. Јапанке, на пример, посвећују највећи део слободног времена својим фризурама, а Кинескиње шминки лица. Запажен је начин на који жене многих афричких племена украшавају своју косу.

Често је стил па и материјал који се у ту сврху користи био одређен класним разликама, или је служио као обележје положаја: на пример, племенска зарезивања тела у Африци и ознаке појединих каста у Индији.

Слике уз овај чланак представљају само мали део безбројних начина и разних материјала којима су се људи широм света улепшавали. Оне нас подсећају и на то да је човек једино живо биће које настоји да на неки начин у потпуности и усаврши оно што му је природа даровала.

ПСЕВДИ ЗУБИ У ВЛИСТАВОМ ВЕНЦУ НА КОЈИ ЈЕ КОПЧАНИМ УКОСНИЦАМА ПРИЧЕРПШЕНА КОРПА УКРАШЕНА ЦВЕЋЕМ ПРЕДСТАВЉА ИЗВАНРЕДАН УКРАС ЗА ЖЕНУ ПОГЛАВИЦЕ ПЛЕМЕНА МАЛОГО У СЕВЕРНОЈ ПОКРАЈИНИ МИСУРИ, У ЕКВАТОРИЈАЛНОЈ АФРИЦИ

ПЕШИР ОД ПАЛМИНЕ ТРСКЕ КОЈИ НОСЕ ЖЕНЕ ИЗ ПЛЕМЕНА ИЛОКАНО НА СЕВЕРНОМ ДУЗОНУ, ФИЛИПИНИ

ПРИПАДНИК ПЛЕМЕНА ТСИМШИАН ИНДИЈАНАЦА С ЛИЦЕМ ОВОЈЕНОМ ЗЕЛЕНОМ ВОЈОМ И УКРАСИМА ОД ВАКРА КОЈИ ПРЕДСТАВЉАЈУ ГАВРАНА

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

Ова слика је заправо плакат из почетка друге половине прошлог века на коме је приказана сцена како Елиза, која се описује у чувеном роману „Чича Томина колиба“, прела зи преко леда.

У светској литератури има много лепих књига за децу, али међу најбоље спада „Чича Томина колиба“ од Харјет Бичер Стоу (1811—1896). Роман „Чича Томина колиба“ појавио се 1852. и одмах постигао сен-

зационалан успех. То ју је подстакло да напише и друга дела а међу њима и још једно у коме се оборила на ропство: „Прича о великој алокобној баруштини“ која се појавила 1856.

Њен роман није имао претензије да буде бољи од великог броја других у којима се, у то време, писало против ропства, али је ипак Бичер Стоу својим делом све бацила у сенку и није без основа што је за њу рекао Линколн: „Ова мала жена направила је овај велики рат“ (рат севера и југа због робова).

О Бичер Стоу написане су многе студије. Неки критичари је стављају у други ред америчких писаца. Али без обзира на то, њено дело је снажно изражена слика ропства црнаца у Америци. Неки ово дело убрајају у оне ретке књиге које потресају савест човечанства. Протекло је више од 100 година од појаве романа „Чича Томина колиба“. Данас он мање узбуђује, али ће ипак остати међу најпопуларнијим делима деце литературе у свету.

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГО

ЖРТВЕ ОПКЛАДЕ

ОД ТОГ ДАНА СТАРИ ЖИЛНОР-
МАН ПОСТАО ЈЕ ПРАВИ
РАДИПНИК

МАРИЈУС ЈЕ ЖЕ-
ЛЕО ДА ПРОНАЂЕ
ДВА ЧОВЕКА ТЕ-
НАРДИЈЕА, ТОГ
ЗЛОНИЦА, ЗА КОГА
ЈЕ ВЕРОВАО ДА ЈЕ
СПАСАО ЊЕГОВОГ
ОЦА... И ЧОВЕКА
КОЈИ ГА ЈЕ,
ТЕШКО РАЊЕНОГ,
ДОНЕО КОД ДЕДЕ.
О ТОМ ДРУГОМ
ЧОВЕКУ НИЈЕ НИ-
ШТА ЗНАО.
РАСПИТИВАО СЕ
У ПОЛИЦИЈИ...

БИЛА ЈЕ МРКА НОК,
ГОСПОДИНЕ МАРИЈУСЕ...
МОГУ САМО ДА ВАМ
КАЖЕМ ДА ЈЕ ТАЈ
ЧОВЕК БИО УЖАСАН!

ИСПИТИВАО ЈЕ И ЖИЛНОРМА-
НОВОГ ВРАТАРА.

КОГА? ОНОГ ШТО МУ ЈЕ
РУКА У МАРАМИ?

ЧУЈ! МОРАШ
ДА ДОЗНАШ
ЧИЈА ЈЕ ТО
СВАДБА И ГДЕ
СТАНУЈУ ТИ ЛУДИ!
НАРОЧИТО ОНАЈ
СТАРИ! РАЗУМЕШ?

Жеља да преко ноћ поста-
ну богати нагони извес-
не особе да се класе
на коњским тркама, лотоу и
ли обичној лутрији. Такве оп-
кладе нису ништа необичне,
све док сума коју улажу о-
стаје у границама њихових
материјалних могућности. А-
ли, постоје клађења и друге
врсте која изазивају сумњу
у здрав разум оних који пред-
лажу и прихватају такве оп-
кладе.

Једног енглеског професо-
ра математике ударила је кап
јер је преценио своју снагу и
издржљивост па се класио са
својим колегама да ће само
на једној ноци да превази, за-
право да прескакује, 30 кило-
метара. Међутим, то је за
њега био превелик напор:
после одскакутаних 16 кило-
метара срушио се и више се
никад није дигао — издало
га је срце.

Као и овај професор и јед-
ан енглески професионални
акробата није умео да оцени
своју издржљивост: класио
се да ће без икаквих послед-
ица издржати да му камион
пређе преко груди. Леглао је
на улицу и камион је прешао
преко њега али му је
поломио ребра која су се за-
болела у плућа. Последница и о-
ве опкладе била је смрт.

Неки млади Француз кре-
нуо је за опкладу на пут до
Јужне Африке, и то пешце,
бос, без сакоа, само у кошу-
љи. С тог путовања јављао
се с времена на време да би
његови пријатељи, с којима
се класио, знали докле је до-
спео. Последњи пут се јавио
из Адис Абебе а затим му се
изгубио траг: о њему се ви-
ше никад ништа није чуло.

Слична је судбина и неког
Енглеца који се опкласио у
10.000 фунти да ће путовати
око света на обичним коли-
цима за бебе. Своје путова-
ње почео је у Лондону, прешао
је Француску, Швајцар-
ску, Италију... Ради контро-
ле јављао се из сваког већег
места кроз које је прошао.
Последњи пут се јавио из
Турске... а затим је нестао
без трага.

Изгубио се сваки траг и
једног другог светског пут-
ника, неког младог Ирца ко-
ји се опкласио у 1.000 фун-
ти да ће обићи Земљину ку-
гул ходајући — уназад. Био
је упоран и издржљив и сти-
гао до Индије, а даље се о
њему ништа више није чуло.

Ерик Виго из Канаде оп-
класио се да ће издржати под
водом 12 часова и да ће чи-
таво то време дисати кроз о-
бичну сламку. Да не би исп-
ливао на површину за ноге
су му везали тешке текове.
Извесно време све је било у
реду. Међутим, један његов

пријатељ који је стално по-
сматрао врх сламчице што је
вирио из воде, запазио је да
се на површини више не по-
јављују мехурови од издах-
нутог ваздуха. Ерика су сме-
ста извукли из воде и једва
га повратили у живот јер је
већ био потпуно без свести.
Кад су затим прегледали слам-
чицу кроз коју је дисао ви-
дели су да је у њу упала је-
дна мува која је запушила
цев и тиме умало није усмр-
тила младина.

Члан једне немачке стре-
љачке друштине за опкладу од
500 марака поставио је као
мету осталим стрелцима онај
део свог тела који нормалним
људима служи за седење. По-
годба је била да његови дру-
гови, који су као и он били
под дејством алкохола, пуца-
ју из ваздушне пушке дрв-
ним меџима. Мада је после
сваког пуцња урлао од боло-
ва, издржао је до краја. По-
сле завршеног стрељања из
тела су морали да му извуку
пет дрвених метака. Али, оп-
клада се ипак несрећно завр-
шила, јер је жива „мета“ по-
сле извесног времена умрла
од тровања крви.

ШКОТЛАНЂАНИ ЈЕ УВЕК ИСТИ

Професор хемије на
шкотском универзитету
у Абердину приказивао
је студентима један екс-
перимент. Бацивши злат-
ну пару у неку кисели-
ну упитао је:
— Можете ли ми ре-
ћи да ли ће се пара ра-
стопити у киселини?
— Сигурно неће — од-
лучно одговори канди-
дат.
— Тачно је, неће. А
зашто?
— Зато што је ви и-
наче не бисте ставили
у тај раствор.

УВЕРИО СЕ

Познати француски
песник и сликар Жан
Кокто када је дошао у
град где је провео своју
младост, пожелело је
да провери колико је по-
пуларан. Првог пролаз-
ника кога је срео на ули-
ци упитао је:
— Извините, господи-
не, можете ли ми рећи
где је родна кућа Кок-
тоа?
— Како да не — од-
говори упитани уз љу-
базан осмех. — Морате
ми само рећи на кога ми
слите: на касапина или
продавца животињих на-
мирница.

ЗАШТО ПЕРЕМО РУКЕ

Још у школи смо учили
да је прање руку основ-
но правило хигијене.
Сигурно је да није ни лепо,
нити може бити корисно да
човек има прљаве руке. Наро-
чито је важно да су му руке
чисте при јелу. Али, шта су
чисте руке? Док неки сматра-
ју да обично прање руку во-
дом и сапуном није довољно
за „дезинфекцију“, други ми-
сле да оно уопште није по-
требно када се тиме не по-
стиже много. Стога су били по-
требни сигурни докази.

Са хигијенског гледишта
није довољно да сапун и вода
са коже уклоне само прљав-
штину јер на њој постоје раз-
не опасне и безопасне клице
а да ли се и оне уништавају
обичним прањем.

Да би то испитао, професор
Борман, управник Медицин-
ско-дијагностичког института
у Бад-Нојхајму одабрао је
шест особа и са њима извео
врло занимљиве огледе. Пре
свега је утврдио шта значи
прање руку. После разних ис-
питивања је закључио да за
површно прање руку треба
утожити просечно 22 секун-
де и 260 кубних сантиметара
воде као и 0,6 гр сапуна. За
темељније прање руку потреб-

но је 50 секунди, 730 кубних
сантиметара воде и 13 гр са-
пуна.

За неколико дана он је 34
пута испитао бактеријску фло-
ру (број и врсту клица) на
њиховим рукама пре прања,
када су долазили право с по-
ла, и после прања руку. Сва-
ка особа је држала руку један
минут у суду са 50 кубних
см стерилног физиолошког ра-
створа. Затим је раствор по-
сипан по хранилишту за клице
да би се утврдило које ће се
и колики број клица развити.

Број клица на кожи руку
износио је просечно 1170 у
кубном см течности за испи-
рање, док је после прања ру-
ку обичним тоалетним сапу-
ном, падао на 350. Али састав
бактеријске флоре прањем ни-
је био нарочито измењен, тј.
однос између појединих врста
клица остајао је приближно
исти. Три особе су девет пу-
та испитиване пре и после
прања водом и такозваним
меким, зеленим калијевим са-
пуном. Тада је број клица на

који то начин обичан са-
пун смањује број клица? Ма-
ло је вероватно да их он уби-
ја, јер за тако кратко време
се то не би могло постићи.
Двојица сарадника су прали
руке лизолским сапуном, који
има дезинфекциону моћ, али
резултат је био исти као и
са обичним сапуном. Због то-
га се мора закључити да је
дејство сапуна искључиво ме-
ханичко, помаже уклањању
клица са коже као што од-
страњује и честице прашине,
чађ и друго.

Само трљање руку четком
и водом донекле смањује број
клица на кожи — од 950 на
640. Професор Борман је до-
казао да за одстрањење клица
са коже није важна ни врста
сапуна ни температура воде
за прање руку, јер и стерили-
сана вода делује исто као и

АСУРБАНИПАЛ ИМА СВОЈЕ ЋУДИ

Професор Грифит је шест година радио на конструисању робота за војну тактику али је робот Асурбанипал упорно остајао — пацифиста

Асурбанипал је кашључуо, загрцнуо се, шкљоцнуо и затим се умирио одајући сасвим дискретно мирис изгоретине. То би било довољно да се закључи како је професор Лионел Грифит и овога пута доживео неуспех, нову непријатност у области електронике. Али, он је био и добар филозоф. Ставивши прст на чело почео је да размисли: још једном ће пуковник крикнути високом „а“ које ће се завршити безнадежним „х“. Али зашто он сам не изврши монтажу Асурбанипала? Ако у Институту за електронику постоји неко неспособан, онда је то једино пуковник.

— Господине Грифит, тражи вас пуковник. Никад он није био тако љут ни толико говорљив. Грифит је успео само да убаци два „да“, једно „сигурно“ и једно скромно „покушаћу“ када се на њега сручио нови пљусак са грмљавином:

— Како? Покушати... Сада? Не тиче ме се. Радите и дању и ноћу. Асурбанипал мора да буде готов до краја године. А знате ли колико још има — 14 дана, управо 13 и по. Идите... Идите.

И после шест дана жестоке борбе на заваривању мајусних плочица и најтањих жица Асурбанипал, први робот за војну тактику — упорно је одбијао да одговара на питања.

Не треба рећи: Лионел Грифит је херој. То је сасвим јасно јер је он већ годинама радио на тој фантастичној замисли великог тактичара генерала Х.

Грифит никад никоме помоћ није одбио — рад је увек био његова једина радост. Цео његов живот би могао да служи за пример свима. Никоме није позната ниједна његова грешка. А ипак... недељом је одлазио у клуб на партију шаха. И највећи духови, ето, имају по неку слабост.

Три његова пријатеља — стална партнери, у недељу 23. децембра приметили су да је веома расејан. Заборавио је неколико пута да објави шах

краљу, узео је лауфером топа не видећи да му остаје незаштићена дама и због тога изгубио једну партију.

У недељу, 30. децембра пријатељи су га узалуд очекивали. То је било први пут за шест година да он није дошао.

Грифит је радио као роб. До краја године пуковник је хтео готовог робота и зато му је стално досађивао. Једном, када је управо ушао по новостима чуо је како професор певуши. Од запрешаћења је просто утрнуо.

— Он певушка, звиждуће — једва је промрсно. — А ти, мој пуковниче, имаћеш своју машину до сутра увече, ако ти не треба!

Пуковника више није држало место. Гоњо је професора као дивљач иако је он дубокомислено и питомо пипкао по својим жицама.

То парче човека, Грифит, остварио је ипак циљ, и то довољно брзо — за шест година направно је робота, једино у историји, робота од 18 тона жица, калемова, плочица, минијатурних кружића, магнета.

Тој електронској направи пуковник је наденуо само име. Изванредна машина је имала да одговара на питања као: Зашто су Персијанци изгубили поморску битку... Зашто је Катилина био потучен... Шта је учинио Наполеон на Ватерлоу...

Кад јој сутра пуковник ка-

же: Ми имамо толико и толико подморница, толико атомских бомби, толико тенкова, пешака, и толико тона муниције — она ће одмах рећи која тактика да буде примењена, који је час најпогоднији за почетак напада и тачан датум сигурне победе.

— Дакле, професоре Грифит?

— Да, пуковниче, могу рећи да сам готов...

Да ли сте у зоолошком врту видели охолу чапљу? Тако је изгледао пуковник 31. децембра. А како и не би: генерал Х лично, 28 пуковника, 15 команданата, туче капетана и ордонанси, сви су зинули и сви су читавих пет минута слушали само величање — да је управо он тај генијални конструктор „машине над машинама“.

У свом заносу пуковник није ни приметио да Грифита ту нема, а кад се његове очи прошеташе по присутнима да нађу професора — и не нађоше га — он се заљуља.

Та машина је била прави ђаво, а ђавола је требало сада приказати као генија. Пуковников унезверени поглед виде једно дугме на коме је писало „контакт“. Озарен, он се реши да га пипне. Асурбанипал закашључа, загрцну се, зазвони и затресе се.

— Шта чекате, пуковниче — примети генерал Х — зашто робота не поставите неки тактички проблем!

Пуковник се одлучи. Приђе микрофону али уместо да икаже неке важне податке он се заплете, поново поче, збуни се, и најзад постави Асурбанипалу, случајно, један сасвим прост проблем о коњици, који би могао да реши и обичан војник на испиту за каплара.

После три секунде Асурбанипал одговори. Пуковник се озари а генерал ни мало зачуди. Али сад он приђе машини и поставио једно компликовано питање о авијацији.

Ордонанс извуче из машине комаде штампане хартије и, не читајући, додаде их првом капетану, овај најближем команданту, он пружи првом пуковнику, а овај дотури самом генералу Х.

Сав црвен од беса, генерал згужва и баца папире и оде кевљући:

— Два месеца затвора...

Кад је пуковник развио згужване хартије имао је шта и да види. На првој је стајало: „Пуковник је преиспољни глупак“. На другој: „Боље би било да пуковник оде да седи купус“.

Асурбанипал никад није хтео да одговара на питања из војне области мада је због тога у ствари био и створен. Пошто Грифита нигде нису нашли туце других специјалиста почело је да прегледа унутрашњост робота. Машина је умела само да грди.

Једног дана, случајно, крај ње се расправљало о неком шаховском проблему. И наједном, за дивно чудо, машина као да се одрешу — просу море савета. Од тог времена сви шампиони света се консултују само са Асурбанипалом.

Приче о тужном клоуну

И клонови, разуме се, имају исто толико брига као и сви други људи само што они морају да буду увек весели када излазе „на сцену“, да су спремни на све могуће шале и згоде иако им можда тада баш није до тога. Али да би имали још тајанственији изглед они обично своје лице дају тужан и озбиљан израз. Тако је појам „тужни клоун“ већ постао легенда.

Међутим, клонови су по природи обично весели људи и баш због те своје особине су се и определили за тај позив. Они морају да имају и духа и довитљивости и сваког дана по нешто ново да изумеју да би били интересантнији и више засмејавали публику.

Пре другог светског рата познати клоун Луајал је имао обичај да уђе на „позорницу“ палећи лулу из које је димио као из каквог старог фабричког оцака. Али он је увек примећивао пред сам излазак у арену да у њој не ма дувана. Позајмљивао га је на брзину од неког свог колеге. Како је то често чинили они су се договорили да му подвале и једном је напунили смрдљивом сламом из штале. Тек када је, као и обично, улазећи у арену запалио лулу и повукао дим приметио је чудан укус и направно гримасу — први пут праву. Али није имао куд — на-

му подвалили. Био је тада двоструко жалостан и због подвале и због заиста рђавог „дима“.

Други клоун, чувени Беби, имао је несрећно детињство у малом путујућем циркусу где је научно толико да штеди да се то граничило са тврдичуком. Мада је увек био спреман да учини сваку услугу, ретко је кад кога позивао на чашу пића. Његови другови су зато решили да га мало пенду. Једног дана ра заслали су у његово име већем броју артиста позив на вечеру, после представе, у ресторону који се налазио у његовом кварту. Они који су примили позив нису просто веровали својим очима. А Беби је приметио да се нешто спрема али није разумео шта је по среди. Сви су му се за нешто захваљивали и стално га нешто запиткивали. Узалуд је покушавао да сазна ко му је то припремио. Већ заиста у великој недоумици он упита једног артисту:

— Да ли си и ти примио позивницу?

— Какову позивницу?

— Па, лалу...

— Не знам о чему говориш али ја тебе позивам, Беби, на вечеру. Примно сам изврстан колач од гушчје цигернице из Кастра. Свидеће ти се.

И Беби који је био родом из Кастра разумеде одмах да

траг није могао а кад је видео како се његови другови на улазу за артисте превијају од смеха, схватио је да су је то он направно шалу на његов рачун и насмеја се. Клонови су шаљивчине и имају добра срца.

Неко воли, а неко не воли снег, али без обзира на то снег је привукао пажњу многих научника, који су написали велик број књига проучавајући његове особине, и многих књижевника који су га описали у својим делима, а није мали број песника који су га опевали. У овом напису изнећемо неколико занимљивости о снегу.

Сви кажемо кад хоћемо да подвучемо колико је нешто бело — да је бело као снег. Али снег није увек такав, он може имати и другу боју. Понекад је и црвен, како су неки истраживачи на планинама приметили. Високо у Алпима планинари су наилазили на тамноцрвени снежни покривач. Ту боју снег је добио од микроскопских ситних црвених биљки које су се налазиле у снегу. Црне снежне падавине забележене су у Вирџинији, а настале су мешањем фабричког дима са снежним пахуљцама. Године 1947. у Чикагу је падао смеђ снег, јер је био пун прашине. Поленов прах са борови и чемпраса учини да снег добије жућку боју. Постоји и плави и зелени снег.

Свеж снег је паперјаст и лак. Кубни метар таквог снега тежа је само око 107 килограма. Снежни нанос нарочито може бити лак. Али када је снег набављен на крову куће или у планинским пуколинама где га стврдну ветар и киша, онда кубни метар таквог снега тежи и преко 500 килограма.

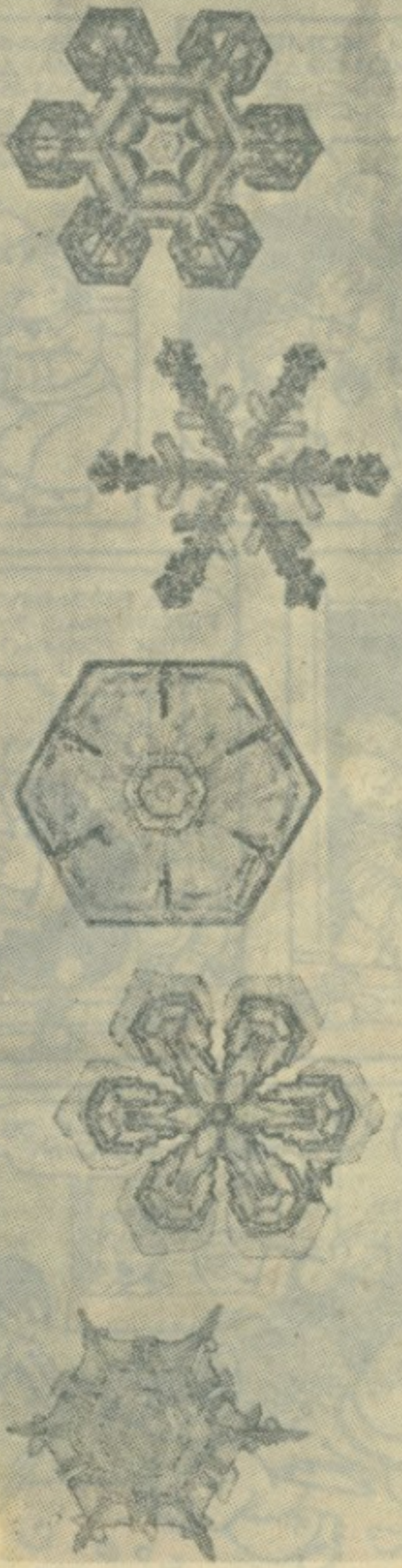
Снег није јако хладан

Снег је један од најбољих природних изолатора. У то се можете и сами уверити. Узмите термометар и држите га неко време изнад снежне површине, па онда прочитајте температуру и забележите. После тога гурните термометар у снег и кад га извучете и прочитате уверићете се да је у снегу топлије.

Сељаци знају да је снег „капут“ за њихову поља, да одржава топлоту у земљи и да чува семе од смрзавања.

Највеће снежне падавине у току једног дана забележене су у Силвер Лејку, где је између 14. и 15. априла 1921. године падала снег у висини од око два метра. У јануару 1952. године снежне падави-

2 хиљаде облика

ПАХУЉИЦЕ ПОСМАТРАНЕ КРОЗ МИКРОСКОП

не у току четири дана покриле су предео Тахоуе у Калифорнији и тада је снег био висок 2,70 метра. У месту Тамарз у Калифорнији измерена је 9. марта 1919. године највећа дубина снега — 11,35 метара.

Када снег падне у великим градовима трошкови за расчишћавање су веома велики. У децембру 1947. године у Њујорку је нападоо снег 60 сантиметара. Да би се очистио запослило се 30.000 људи, а чишћење је стајало око 4,5 милиона долара.

Снежне мећаве

Мећава настаје кад је температура ниска а јак ветар чини да снег који пада просто лећи. Мећава може настати и без снежних падавина, кад ветар подигне сувљи снег са земље и ковитла га да се ништа не може видети. На Антарктику, где су мећаве честе има мало снежних падавина зато што су мале количине водене паре у јако хладном поларном ваздуху. Због тога је тачна она стара изговорна: „Данас неће бити снега, јер је сувише хладно“.

Шта је снег?

Тропски ваздух садржи велику количину водене паре потребну за стварање снега. Зато су највеће падавине на планинама Калифорније и северозападно од Пацифика. Топли, влажни ваздух са Пацифика хлади се када се пење у планину где се кондензује.

Снег представља најразноврсније кристале воде. Алхимичар Алберт Магнус је још у 13. веку први упозорио на кристале снега, а структуру снежних кристала први је објаснио Роберт Хук.

Снежне пахуљце и њихову структуру проучавао је и научник Вилсон Бентлеј још од 1885. године и после 46 година рада публиковао је своје дело „Снежни кристали“. Успео је да направи преко 5.000 микрофотографија кристала и утврдио да се сви међусобно разликују и да не постоје две сличне снежне пахуљце. Обично су у облику шестокраких звезда, али је свака за себе ремек-дело природе. По мишљењу стручњака данас је познато преко 2.000 разних облика кристала снега.

»Двадесет и један дан без хране, са рањеном ногом ишао сам кроз џунглу« - пише поручник Мак Конел

ЗАРОБЉЕНИК МАЛАЈСКЕ ЏУНГЛЕ

трага од спасилачког авиона, а залихе хране при крају и моје ноге — повређене. Али, морао сам да пођем — или овде да умрем.

Кренуо сам кроз џунглу ка северозападу, јер сам веровао да сам се срушио на око 20 миља јужно од Ипоха.

Двадесет миља — није много. Али, са повређеним ногама и кроз густу џунглу изгледало је као две хиљаде миља! Скупио сам најпотребнију опрему — ранац је био тежак око 10 килограма. Већ после стотину метара видео сам да сам исувише слаб за такав терет.

Следећег јутра сам бацио све сем боце са водом, мачете, пушке и нешто метака, мало хране и компаса. Где је пролаз био слободан кретао сам се лакше хватајући се за гране. Узбрдо сам бауљао. Низбрдо сам се клизао седећи на земљи. У сумрак сам опрао и преврио ране, затим помоћу компаса одредио правца пута за следећи дан.

На крају другог дана настало ми је хране. Њу су заменили снови, увек исти ресторани и моја најомиљенија јела. Али од снова се ипак не живи. Четири дана сам провео само на води, и понекад сам глад утољавао опорим бобицама. Дивље, животиње нисам видео, иако је читаву џунглу непрестано брујао од гласова и звукова животиња, птица и инсеката.

Мој најтежи тренутак био је кад сам се пробудио петог дана и приметно црве на рамена. Мислио сам да је дошао крај. Доцније су ми лекари рекли да су ми баш они првни спасили живот јер су очистили ране и спречавали гангрену.

Наставио сам пут кроз џунглу са надом да ћу када се попнем на врх следећег брежуљка, угледати равницу Ипоха. Али брежуљци су се смењивали а Ипоха нигде.

Изненадни спасавац

Мислим да је то био већ четрнаести дан мог лутања кад сам угледео први охрабрујући знак. Са врха једног брежуљка угледео сам у долини велику широку реку. Значи, на домаку сам равнице. Снага ми се повратила. Кренуо сам ка непознатој реци.

Тек што сам зашао у џунглу зачуо сам високо горе изнад себе, брујање авионоског мотора. Био сам и срећан и тужан — то је био први добар предзнак, али опет и несрећа — јер ко ме је могао видети онако јадног и изгубљеног у овој непрегледној прашуми. Те ноћи, лежећи, питао сам се: колико човек може издржати без хране. Сам сам себи горко рекао: ускоро ћеш и то дознати.

То је био двадесет први дан мог безнадежног лута-

ња. Последњих 48 часова осећао сам се толико исцрпљен да сам морао после сваких неколико десетина метара да легнем и да се одмарам. И физички потпуно сломљен, био сам без икакве наде на спасење.

Обамрз, лежао сам не знајући сам колико, када зачух шумове око себе. Придигох се и погледах. Чинило ми се као привиђење у сну. Недалеко од мене, из једног шипрага, провирила је глава беломрктг пса. Пошто ме је оњушило почео је да лаје. Ускоро се појавише човек и жена, малајски сељаци, обучени у живописно рухо.

Указали су ми прву помоћ и одвели ме у оближње насеље, својој кући. Ту сам тек, после три недеље, добио први оброк: рибу, талиоку и чај. Моји домаћини су ми рекли да сам имао велику срећу што ме је пас пронашао и лавезуо им обратном пажњу. Јер то је крај џунгле у који људи из села ретко навраћају.

Сутрадан је стигао хеликоптер који ме је пребацио до болнице у Тајпингу. Захвалио сам се домаћинима и затражио да видим пса који ми је спасао живот. Оњушило ме је и почео да маше репом. Ручком сам узео шапу и стегао је: имао сам осећање да се подздрављам са пријатељем кога никада не могу заборавити.

рио сам „енергију за погон“ балона. Али, на жалост, при пумпању балон је пукао.

Никада нећу заборавити четврти дан. Тада сам тек схватио сву тежину и озбиљност моје ситуације. Нигде ни

Дан је био буран и кишовит када сам узлетео са аеродрома у правцу Куала Лумпур. На око 700 метара висине угледао сам испред себе непрозиран зид црних облака. Мали расцеп на том тамном виду показао ми је једини пролаз и управно сам апарат ка том излазу. Прелетео сам венац између Ипоха и Бату Гајаха,

када ми снажан налет буре са запада препречи пут. Било је доцкан да се вратим. Инструменти више нису реаговали због дејства статичког електрицитета.

Игла на компасу је поигравала. Одједном ме је заблеснула страховита светлост и авион поче да се тресе. Одржавао сам контролу над апаратом око пет минута, летећи на слепо. Спустио сам се ниже и, кроз једну маглодерину, уз блесак муње, видео сам на 200 метара испред себе тамну падину планине. Окренуо сам волан на лево, али доцкан сам видео да је ланац кружан и да сам просто заробљен. После неколико тренутака разлегао се оштар тресак — експлозија као да је одјекнула у мојој глави, а онда се све умирило.

Када сам дошао к себи још сам се налазио у кабини. При паду су пукили случајем, резервоари са бензином одлетели далеко од авиона и тако није дошло до пожара. Осећао сам бол у грудима и у целом телу, једва сам дисао, а лево око ми је било повређено, али сам се полако извучао из кабинe. Окружавао ме је зелени мрак џунгле, чудна полусветлост која се пробијала кроз крошње дрвећа високог и по 60 метара. Остаци авиона лежали су разбацани свуда околно. Постало ми је јасно да сам заробљеник Малајске џунгле.

По сунцу сам видео да свађује. Почео сам да прикупљам ствари за које сам мислио да ће ми требати: конзерве хране, чебе, мачету, нож, чизме за џунглу, две боце воде, лекзве за прву помоћ, пушку са муницијом, две кутије шибца и цигарете.

Појео сам нешто суве хране и запалио цигарету. Испод једног дела крила авиона направио сам лежај. Превио сам ране и легао. Киша је без престанка падала. Прва два дана сам провео пушећи и дремајући уз повремене нападе дрхтавице коју нисам успевао да савладам.

Балон спасења

Размишљао сам: најбоље је да останем ту где се десило удеј јер ће ме тако извијачки авион најлакше пронаћи. Одлучио сам да пошаљем балон који ће привући пажњу спасаваца. Помоћу чисте воде и кристала који се претварају у водородни гас, створ

НА РАВНОМ И СТРОМ ПУТУ

Једна стара слабашна жена живела је сама у кући на брегу. Кад је једног јутра снажно замахнула косачицом низ падину да покоси ливаду гвожђе је закопарало, а доле на друму су зашкрипали аутомобилски точкови од наглог кочења. Из кола јој довикну један млад човек:

— Следио сам се од страха кад сам видео како трчите за том косачицом. Требало би да престанете са таквим послом у вашим годинама. Једног дана стрмоглавићете се и погинуте.

— Само ви возите мирно кући, млади човече — одговори старица — и читајте добро новине. Проверите колико је шездесетогодишњих жена погинуло при кошењу ливада на брговима, а видите колико је младих људи изгубило живот у аутомобилу на равном путу.

150.000 КИЛОМЕТАРА ПЕШИЦЕ

Једна житељка италијанског градића Бубио ди Асти превалила је пешице 150.000 километара. Овај подвиг није извела што је волела да се бави спортом него по дужности. Наиме, она је од 1918. године разносач поште. Међутим, дирекција поште никако није пристајала да је пензионише тврдећи да још није заслужила пензију. Статистичари које је позвала у помоћ израчунали су да је за 45 година разношења писама прешла око 150 км и да је потпуно заслужила пензију.

И ЗБОГ ТОГА СПОР

Познати природњак канадски научник Ралф Стук, начинио је праву узбуну у Канади, кад је најсвечаније обзнанио читавом свету:

— Канадска гуска, чија тежина достиже у просеку девет килограма, представља једну, у свету невидену, особеност у погледу своје мудрости и морала, на чему би јој и многи људи могли да позавиде.

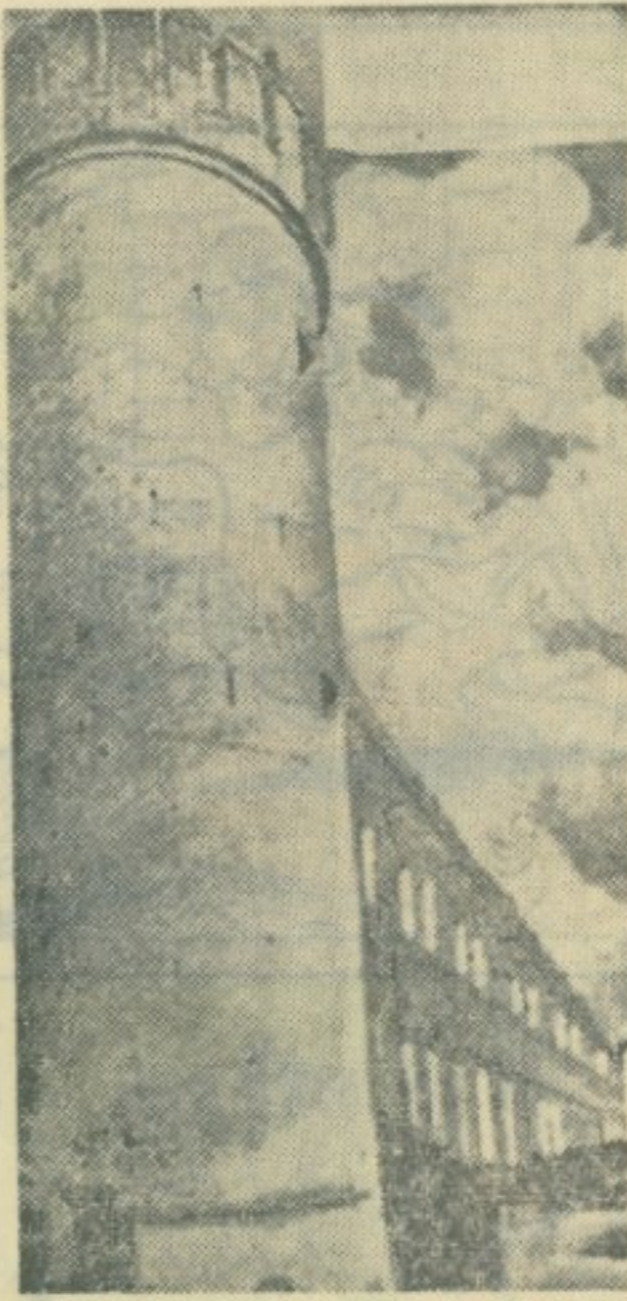
Да би то поткрепио и аргументима, научник је рекао да канадска гуска баш зато и јесте расна што „ступа у брак“ само једном у току целог живота који посвећује искључиво свом породи.

Импесиониран овим очекиваним квалитетима своје гуске Канађани су сасвим озбиљно тражили од научника да се заузме на надлежном месту и њихова гуска због тих врли-

на буде проглашена за „национални амблем“.

У великим канадским листовима је објављена читава серија питања и одговора у вези са овим. То је довело до једне занимљиве јавне дискусије из које је изронио на светлост дана општи захтев: да фармери широм Канаде пронађу међу својим домаћим животињама једну која би могла „достојно да симболише нацију“ — јер се нашле да гуска, и поред врлина изречених од стране једног тако угледног зналаца, ипак остаје само — гуска и да је „непогодна за симбол...“

„Спор“ се углавном води између канадских Француза и канадских Енглеза. Први су за гуску, док су други „хладни“ Енглези за то да се размисли и потражи друга „симбол“.

Вила дел Катајо, копија палате Кублај кана

КАО ПАЛАТА КУБЛАЈ КАНА

На педесет километра од Венеције, у месту Батаглија Терме, налази се Вила дел Катајо, масивна грађевина коју је саградио нешто мало после 1570. године неки Пијо Енеа Оници. Не зна се много о пореклу овог необичног, импресионистичког и ексцентричног архитектуре здања, које чува огромна гвоздена капија. Већ само име Катајо, упућује на нагађање. Да није у питању можда погрешан изговор „Китај“?

На ово име се може наћи и у причању Марка Пола, венецијанског путника који је пролазио монголским царством у XIII веку. Описивао је чудесну „белу палату саграђену у Кини“. То је била летња палата Кублај кана, раскошна резиденција од мермера, доста удаљена од примитивних градова.

Марко Поло је по повратку у Венецију говорио сигурно о замку великог кана, величанственом „Lo Chataio“, у Кини. Неколико векова касније, стваралац горостасне Виле дел Катајо је свакако имао пред очима детаљан план свог суграђанина по коме је почео да реконструира исту грађевину какава је била Кублај кана.

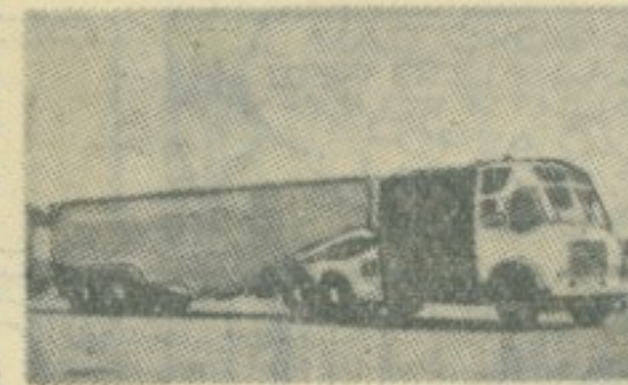
Пространа краљевска кућа поглавице Монгола Кублај кана је испунила већ одавно. А данас Вила дел Катајо има дневне травањке, сунчана светлост се игра у водама њених фонтана, а из украсног шибља провирују фантастичне скулптуре.

Изнад свега ипак лебди вео тајне, осећа се дах оријента из заборавањених прошлих векова. Можда је то верна копија Кублајеве палате!

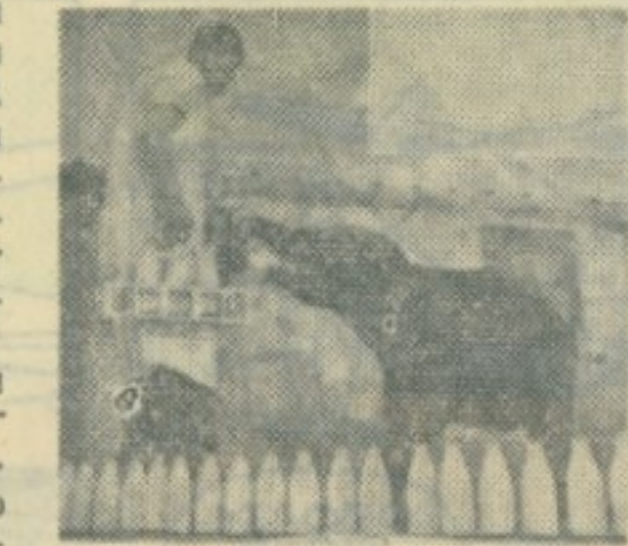
ЧУДНА НАГРАДА

За певаче шансона у Француској постоји награда „Златни петаро“. Она је додељена Роберту Жанталу.

ГОРИВО ЗА МЛАЗЪНАНЕ

На енглеским аеродромима овај огромни камион-цистерна разноси гориво прекоокеанским млазним авионима. Дуг је 15,5 метара а прима 12.000 галона горива. Сваког минута може да испумпа 900 галона.

ДОЛИ И МЛЕКО

Доли, слонче из Индије, старо 15 месеци попије дневно 15 литара млека. Сада има „свега“ 150 килограма, а овај начин исхране ће му помоћи да удвостручи тежину. Његовом чувару — деди Ернесту Евансу није лако да нахрани тако прождрљиву „бебу“.

Јевтиније од келнера

Један хотелијер из Хертена у Вестфалији је увео у свом ресторану необичан начин услуживања гостију. Гост седне за сто и поручи јело преко пнеуматика. После кратког времена јело стигне пред њега слабе конституције, код којих алколемија изгледа слабије расте.

„Мрежа“ функциониса под заштитом једног стакленог тунела — који се аутоматски отвара испред госта и њему остаје само да пружи руку и узме посуду са јелом. Хотелијер је сам конструисао овај систем и тврди да је јевтиније од келнера.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) главни град Холандије; 2) узвишће; 3) обличје; 4) усхићење; 5) река у Немачкој; 6) флаша; 7) прста птице; 8) мушки потомак; 9) грчко слово; 10) река у Пакистану; 11) иницијали нашег комедиографа („Избирачица“); 12) мерило знања; 13) црна креда; 14) грчко слово; 15) телефонски позив; 16) доњи део посуде; 17) варошица и летовалиште у Словенији; 18) брдо у Швајцарској; 19) простор број; 20) самоласик и сугласник; 21) острво на Јадрану; 22) марка аутомобила; 23) дворана; 24) уочиште; 25) дрворед; 26) света (турц.); 27) лука у Израелу; 28) женско име.

Усправно: 1) врста електричне централе; 2) главни град Гане; 3) амблем; 4) држава у Индонезији; 5) научно дело које даје систематски преглед знања; 6) мушко име; 7) ледени брег; 8) град у Румунији; 9) женско име; 10) узвишће; 11) краћеница за Међународну организацију рада; 12) град у Чилеу; 13) марка часовника; 14) лом; 15) брдо крај Београда; 16) планина у Босни; 17) хидроцентрала на реци Кути; 18) буљина.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) лав; 2) Ика; 3) Јабланица; 4) Аса; 5) лес; 6) рт; 7) без; 8) та; 9) Двор; 10) Глоб; 11) ада; 12) лан; 13) аутор;

25) Наб; 27) сто; 29) сос; 31) Томас Вуиф; 34) ам; 35) као; 36) те; 37) Даха; 39) звер; 41) она; 42) Ира.
Усправно: 1) Ластва; 2) оба; 3) ви; 4) Ин; 5) Киа; 6) ацетон; 7) Јард; 8) Ате; 9) Асаб; 13) Браун; 14) зглоб; 17) ода; 19) лар; 23) такса; 24) отоман; 26) Волтер; 27) стадо; 28) ом; 29) су; 30) сфера; 32) Ака; 33) воз; 38) ка; 40) ви.

Џин-свиња

Највећа свиња у Шпанији својина је једног земљорадника из покрајине Толедо. Џиновска свиња дугачка је два метра и тешка 345 килограма. Њен сопственик не же ли да је прода из више разлога: прво што свиња има свега две године и сваког дана добија у тежини, а друго — можда важније — да сам газда не би пред својим суседом дон Рамоном изгубио од своје важности. Наиме, његов сусед има краву која у Толеду није ништа мање позната од његове свиње јер даје 14 литара млека дневно.

МОЖЕ ЛИ СЕ СМАЊИТИ УТИЦАЈ АЛКОХОЛА

Један лекар из Хамбурга је извршио серију опита који су показали да комбинација алкохола и умирујућег средства „мепробамат“ различито утиче на разне категорије људи. Тако, под утицајем алкохола комбинованог са мепробаматом стање код мушкараца се побољшава према оном од самог алкохола, док код жена има мање дејство. Код особа јаке конституције делимично се смањује дејство алкохола. Од исте количине алкохола, алколемија (количина алкохола у крви) је покатакд јача код оваквих него код особа слабе конституције, код којих алколемија изгледа слабије расте.

Ове опите је хамбуршки лекар вршио да би доказао како само узимање крви ради утврђивања процента алкохола код возача није довољно.

НАПРАВИ САМ

те. Забудите испод запущача једну савијену иглу за коју ћете привезати један крај узице. Да би она стајала равно обавезаће о њени крај неки тежи мали предмет.

Затим предложите вањим друговима да пресеку узицу а да при том не додирују ни боцу ни запущач, и да бисте им доказали да се то не сме чинити зачепите воском запущач и грлић боце. Ако нико не буде умео, ви изађите из собе и вратите се после неколико тренутака да бисте изгледали тајанственији.

Овај опит никад немојте чинити пољу или по облачном времену јер су сунчеви зраци ваш једини савезник. У овом послу најважније је да концентришете сунчеве зраке помоћу луке на једну тачку на узици. Да бисте лакше то постигли претходно поцртите узицу јер ће се боље апсорбовати топлотни зраци и она ће брже прегорети.

Последњи савет: употребите белу боцу, потпуно чисту да би се јасно видело шта се унутра догађа.

Да скратите завртањ

Потребно вам је да скратите завртањ. Како да то учините а да не покварите резозе на њему? Ставите на завртањ навртку, али тако да сувишни део завртња дође иза навртке. Одсеците део завртња који штрчи, одвијте навртку и спирални ток резова биће поново успостављен.

ВАЗА ОД ШИШАРКЕ

Већа, добро осушена јелова шишарка може вам послужити као лепа и оригинална ваза. У њене дуплице задржите у одговарајућим размацима цветове с кратким дршкама (1). Ако такву шишарку затим ставите доњим делом у воду, њене дуплице ће се затворити и чврсто стегнути цвеће (2). Засадите

ли затим шишарку у једну дубљу тачку (задржите је за дно помоћу мало воска или лепка) испуњену влажном маховином, цвеће у вашој необичној вази дуго ће остати свеже.

ШТА ИМАЈУ ЗАЈЕДНИЧКО

Добро погледајте слику коју вам данас доносимо и видите која између њих има заједничке особине. Уколико не можете да се одмах сетите даћемо вам ми решење: Слике означене са Д, Ф, Х, П, (чешаљ, марка, зупчати

сти точак и тестера имају зупце).
В, Л, К, М, (игла, мац, зноник и шпиргла имају врх).
А, Е, О, Г (кларинет, чајник, патак и перце имају „кљун“).
Ц, И, Н (авион, ветрењача и лабуд) имају крила.

Јесће ли већ чим да...

... у нашој земљи живе орлови које неке верске секте у Индији сматрају за „свете орлове“. То су стари, готово сас-

вим бели примерци малог орла лешинара.

... при стању јаког страха ниво адреналина у крви може толико да се повећа да се при рањавању крв згрушава пет пута брже но обично, тако да и не истиче из ране. То је један од заштитних механизма природе.

... у 13. веку, у време кад је Цариград имао пола милиона становника, Париз их је имао свега сто хиљада.

... једна врста дугорепог јужноамеричког мајмуна свети се својим непријатељима на тај на-

чин што их са сигурног места, с дрвета, гађа грамама које одломи.

... прва средња школа у Словеначкој била је гимназија основана у Љубљани почетком 17. века.

... један Јапански научник тврди да је Јогурт веома ефикасно средство против штетног утицаја радиоактивног зрачења.
... младунци првендаћа увек чекају своју мајку која долеће са првом у кљуно, отворених уста без обзира да ли су гладни или сити. Ако птић брзо гута храну

значи да је гладан, али ако је гута споро или тешко то је знак да му је стомак пун. Тада мајка хитро извлачи из кљуна ситога храну и даје је другим младунцима.

... на англо-романском острву Серку сви острвљани који падају у очи по лепом одевању, уљудном понашању и великом броју пријатеља плаћају нарочити порез од 850 фунти годишње.

... стари и некад поносни грчки град Спар-

та има данас свега око 10.000 становника.

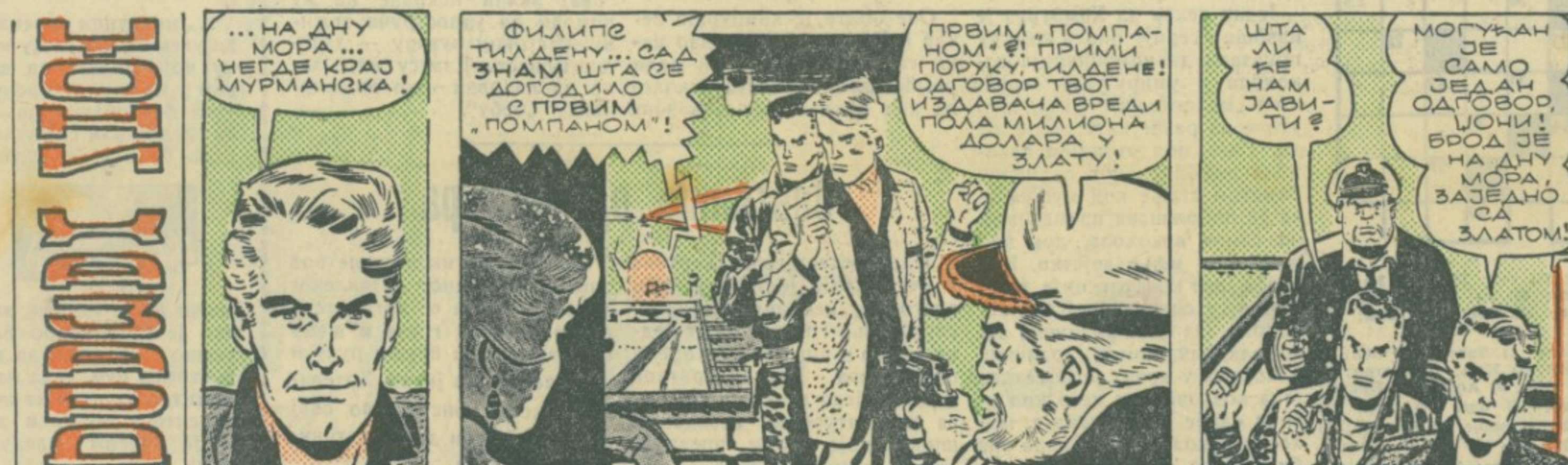
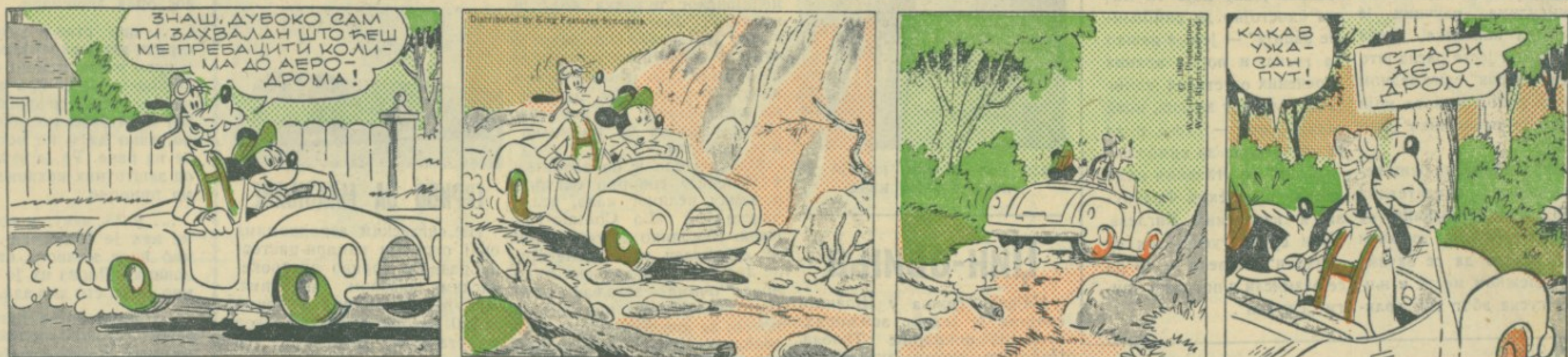
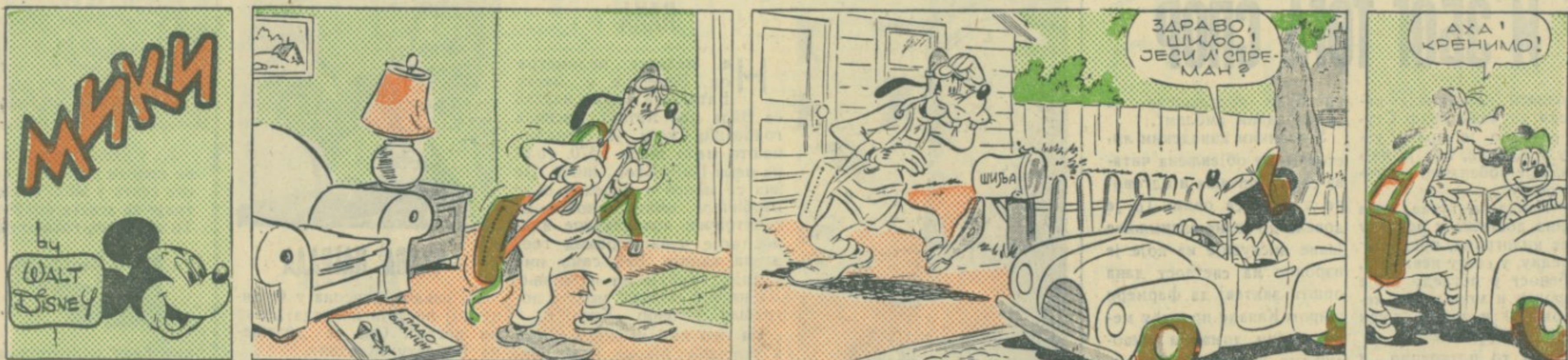
... подригивање за стол спадало је у бонтон старих Римљана пошто су њихови филозофи тврдили да је „оно што је природно последња реч мудрости“.

... међу сисарима бели медвед је једина врста потпуно беле животиње. Разуме се да овде нису узети случајеви албинизма код сисара.

... новорођенче крокодила дугачко је свега неколико сантиметара.

... године 1835, у Србији је било 368 „народних и државних службеника“.

Ква-Ква!

Учећује Пата Патак

У ПРАВУ ЈЕ

Раја полази на излет скутером. Пата га испраћа и каже забринуто:

— Пази, Раја, како возиш. Новине су пуне саобраћајних несрећа.

— Шта хоћеш, тетка Пато, да пишем о несрећама у столицама за љубање? — обрешу се Раја и оде.

ШТА МУ ЈЕ?

Отинила Белка лекару и ништа забринуто:

— Господине докторе, ништа да радим, Шиља испушта колутове дима.

— Није то ништа — умирује је доктор — многи пушачи се на тај начин забављају.

— Али у томе баш и јесте ствар — рече Белка — Шиља уопште не пуши.

МАЛО ТРАЖИ

Отинио Пера Ждера свом послодавцу и каже:

— Добро, господине директоре, ако баш не можете да ми повећате плату, нека остане иста али ми је дајте чешиће.

ДОБЕ МУ ИСТО

Послала Пата Рају да купи у млекури јаја. Кад се враћао кеса се поцепала и јаја поиспадале.

— Да ли су се разбила? — нестрпљиво ће Пата.

— Ма не, само су изашла из љуске — одговори мирно Раја.